శ్రీరస్తు.

శ్రీభుజంగశేఖరాయ

ముకుందాయనమః

స్వస్తిశ్రీమచ్ఛాలివాహనశకే-౧౮౧౯-హేమలంబి

వత్సరే చంద్రమౌండక్షేత్రనూతనపురీనివాసిభిరనే

తుళశీతాచలప్రథితతార్కిక-ఆలంకారిక విద్వద్వరైః శ్రీ

కవికులతిలకైః

శ్రీకాశీపతిశాస్త్రిభిఃకృతః.

సరసాలంకారవ్యంగ్యచమత్కారభావగర్భ

లలితపదసందర్భః

ముకుందానందాఖ్యమిశ్రభాణః.

కల్యాణనగర-సిద్ధాంతి-సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిణా

గణపతి వైయాకరణ-కృష్ణాచార్యేణచ

సమ్యక్పరిశోధ్యసవ్యాఖ్యంపరిష్కృతః

బెంగళూరు.

నగరం - కృష్ణశాస్త్రిపుత్ర చంద్రశేఖరశర్మణా

వాగీశ్వరీముద్రాయంత్రే

రసికజనరంజనాయ

ముద్రాపయిత్వా ప్రకటీకృతశ్చ

విజయతేతరామ్.

౧౮౯౭ - సం॥

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గురుభ్యో నమః.

శ్రీ మహాగణపతయే నమః.

జయతు గోపీజనవల్లభః.

ముకుందానందభాణః.

పద్యమ్॥ వందేదేవం కామమందారమిందుచూడస్యనందనమ్ ।
అమందానందసందోహబంధురంసింధురాననమ్ ॥

ప॥ కంతాలింగనమంగళం ఘనకుచాభోగోపభోగోత్సవం ।
శ్రోణీసంగమసౌభగంచసతతంమత్వాప్రేయసీనాంపురః ॥
ప్రాప్తుంకోయమితీర్ష్యయేవయమునాకూలేబలాద్యస్స్వయం
గోపీనామహరద్దుకూలనిచయం కృష్ణస్సపుష్ణాతునః ॥

అపిచ ॥

ప॥ చంద్రేశీలత్రయీత్యలీకనయానం శంభోస్సుధాశీకరై
ర్ధ్వస్తాగావ్యాకులయత్సుసంయమధనానాకాంతాద్యుగం తేషుచ।
లీలార్థైపరమేష్ఠివంధనరిషూన్సిభ్రిస్ప్రసూనాత్మనః
స్వచ్ఛందరతివల్లభోవిజయతేత్రైలోక్యవీరః స్మరః ॥
నాంద్యంతేసూత్రధారః॥ పురోవలోక్య । సప్రమోదమ్ ॥
అద్యఖలుఫలిత కామాలచూడ మస్మదీయ పురాతనపుణ్యల
తాభిః ॥

యతః- ఇతఏవనూతనపురపరిసరాలంకారభద్రగిరిచూడామణే
ర్భగవతశ్చాపదేశ్వరస్య వసంతోత్సవ సందర్శనసముత్సుకాస్స్మః

త్రికాః కల్యాణమంటప మధ్యమధ్యాసతే ॥ తదేనానుపసృత్యచిరపరిచితలాస్యకలావలోకనాయ సవినయమభ్యర్థయే ॥

పరిక్రమ్య॥ సప్రశ్రయ మంజలింబధ్వా

భోభోస్సకలకలాకలాపకోవిదాస్సభాసదః॥ ఏషభరతాచార్యపుత్రః సకలకలాప్రవీణోనిజ విద్యాప్రదర్శనాయసవినయంతత్రభవతాంభవతామనుగ్రహమాకాంక్షతే ॥

(ఆకాశేకర్ణందత్వా)కింబ్రూథ।సాధుభరతాచార్యపుత్రసాధు ॥ వయమపిచిరాత్ప్రస్యాపిసరసకవేస్సూక్తిముక్తామణిగ్రథిత మభినవంమిశ్రభాణమవలోకయితుముత్కంఠితాః - తదద్యతాదృశమేవకమపిమిశ్రభాణమభినీయదర్శయతుభవానితి ॥

అనుగృహీతోస్మి ॥ ఆత్మగతమ్। అధునావిరళః ఖలుమిశ్రభాణప్రచారః - విరళాశ్చతథావిధాఃకవయః - అయంచగరీయాన్ఖలుసామాజికానామాదేశః - తత్కథమశక్యసంఘటనమాపతితమ్ ।(స్మరణమభినీయ)

అహోవిస్మృతంమయా ప్రణయకలహకుపితగృహిణీమనోవినోదనాసక్తచిత్తేన । విస్మృతమపిసామాజికానుగ్రహేణపునరనతిచిరాభ్యస్తమివతాదృశమేవరూపకంస్మర్యతే ॥ భవతుతావద్గృహిణీమేవాహూయకథయామి॥ ప్రకాశమ్॥ ఆర్యేఇతస్తావత్ ॥ ప్రవిశ్యనటీ ॥ అంఅఏసహ్మికోణిఓఓ ॥ అణవేదుఅంఓ ॥ ఛాయా ॥ ఆర్యఏషాస్మికోనియోగః ॥ ఆజ్ఞాపయత్వార్యః ॥

సూత్ర ॥ ఆర్యే అపినామజానాసి

ప॥ వంశోత్రాస్తిసుపర్వపూర్వమహామహోధరోద్దయోదారభూః
జ్యోతిర్మండలమండనేన మహితః కౌండిన్యకందేనయః ॥
జాతోనాయ్యలసోమయాజిమణినాయత్రస్ఫురన్నాయకం
నంద్యాలాభిధమగ్రహార మకృత శ్రీవీరభద్రోన్నృపః॥

నటీ॥ కిం ణ జాణాసి। జం ఖు అవదిణ్ణా విణ్ణాణణిహాఓ మహంతో సో-
త్తిఆ ఎవ్వం పువ్వేహిం కఇహిం పసంసిదా సహస్ససో సుణీఅది ॥ ఛాయా ।
కింన జానాసి। యత్ర ఖలు అవతీర్ణా విజ్ఞాననిధయో మహాన్తః శ్రోత్రియా ఏవం
పూర్వైః కవిభిః ప్రశంసితా స్సహస్రశః శ్రూయన్తే ।

తథాహి ॥ సంస్కృతమాశ్రిత్య ॥

ప ॥ దిగ్దంతిష్వివదివ్యకుంజరపతి ర్బిభ్రద్ధురం వైబుధీం
విద్వద్దంతిషు విశ్రుతో విజయతే వేదాంతిదంతీశ్వరః
జిత్వా యేన కువాదదుర్మదలుఠద్దుర్వాది (ర) కంఠీరవం
నిష్పృష్టం కరిణా సదా హరివరప్రాప్తం యశః ప్రాయశః ॥

కించ

ప॥ శేషస్యోక్తివశంవదం విదధతా శ్రీరంగనాథ త్వయా
సారం సన్మతిమందరేణ నితరాం నిర్మథ్య సారస్వతమ్ ।
ఉన్నీతం కవితామృతం సుకృతిభిర్నవ్యం నిషేవ్యం చ య
త్తత్తేషాం జిత విద్విషాం సుమనసాం రోచేత నో చేతసే ॥

అపిచ॥

ప ॥ సమస్తవిబుధేషు కస్తవ సమోస్తి యల్లాధ్వరిన్
యతో జితవతే బలాత్సదసి కామదేవం గవా ॥
శివామివ శివాయ తేన వవిధాం విదేశాభిధాం
త్రిలోకవిజయీత్యలం తిరుమలక్ష్మాభృద్వరః ॥

అన్యచ్చ॥ సూత్రధారః॥ అలమలమతివిస్తరేణ ॥ సంతి సహస్రశో స్త్యే
వమనవద్యాని పద్యాని॥ కింతతః। యః కిలానంతరశ్లోకోపశ్లోకితచరితో య
ల్లనీక్షితో నామ. తత్పాత్రస్య శ్లో॥ ఉమాపతిసుధీసూనోః కాశీపతికవేః కృతిః
ముకుందానంద నామాయం మిశ్రభాణః ప్రయుజ్యతే ॥

తదత్రసంగీతకమనుతిష్ఠతుభవతీ ॥ నటీ ॥

ప॥ పల్లవిదచూదలదిఅ కోఇల తరుణోరమేఇరమణిజ్జం ॥
ఉజ్ఝంతి విముహహంత కాఅఉళం కూరణిస్సణసుణిఅ ॥

ఛాయా ॥ పల్లవితచూతలతికాంకోకిలతరుణోరమతి రమణీయః ।
ఉజ్ఝన్నపిముహూర్తంకాకకులక్రూరనిస్వనంశ్రుత్వా ॥ సూత్రధారః ॥
సశిరఃకంపమ్ ॥ అహోసంగీతమాధుర్యమ్ ॥

నేపథ్యే ॥

ప॥ ప్రాప్యప్రబోధ మధునారటతీవనాథో (హాహా
హాతా) హావంచితాస్మివిధినేతివినింద్యదైవమ్ ॥

నిశ్వస్యమత్కరధృతం నిజమంబరాంత
మాకృష్యహంతచలితైవకథంప్రియామే ॥

సూత్రధారః ॥ శ్రుత్వా నేపథ్యాభిముఖమవలోక్య ॥ అయంకిలమం
జరీ వియుక్తస్య మందారసదనోద్యానగతస్యభుజంగశేఖరస్యభగ
వతో ముకుందస్య భూమికామాదాయ ఇతఏవాభివర్తతే మేమాతు
లపుత్రోమధుకరః - తదావామప్యనంతరకరణీయాయ సజ్జీభవావః ॥

ఇతినిష్క్రాంతౌ ॥ ప్రస్తావనా ॥

తతఃప్రవిశతి యథానిర్దిష్టోభుజంగశేఖరోముకుందః ॥ ప్రాప్యప్ర
బోధమితిపునఃపఠతి ॥ విమృశ్య ॥ తదానీమేవాహంతస్యాః ॥

ప॥ స్ఫుటఘనపులకకదంబం
స్పృష్ట్వాకుచకలశయుగళమవిలంబమ్ ॥
మధుమధురాధరబింబం
మదవత్యాః కిమితి మంతు నాచుంబమ్ ।

పునర్విమృశ్య। కథమేషా తావత్కోపితతాటంకేవ వకాశః॥ యతః॥

ప॥ కుంజే కోమలశాద్వలే పదమిహ ప్రాగర్పితం వా న వా
కించిచ్చాటువచస్తిరస్కృతం చ వచనం కిం వ్యాహృతం వా న వా
సాకూతప్రణయం చ సామినయనం వ్యాపారితం వా న వా
తన్వ్యా హంత తదంతరే విధివశాత్తస్యాః ప్రబుద్ధః పతిః ॥

ఇదం పునరభాగధేయేన మయా

ప॥ ఉత్సంగే వినివేశయామి పులకిన్యాఘ్రాయ వక్త్రాంబుజం
వక్షోజౌ పరిరభ్య వారిజదృశశ్చుంబామి బింబాధరమ్।
జల్పం త్వాశ్రవణేరహః కిమపి మే విశ్లేషయామిచ్ఛలా
న్నీవీమిత్యఫలైర్మనోరథశతైర్నీతా నిశా కేవలమ్ ॥

అథవా॥ కింకృతమలమనయా వ్యతీతగోచరయా చింతయా ॥
నిశ్వస్య। అత్రైవోద్యానే పునరస్త్యేషా ॥

ప॥ ఆరుహ్యోరుయుగం ప్రసహ్య రభసాదున్నీయ నీవీం ప్రియా
కాంచీకింకిణికానినాదచకితా మందోచ్చలన్మధ్యమా ॥
కించిత్కుంచితకంధరా రతిపరిశ్రాంతా చ దష్టాధరా
కామం మే పరిపూరయిష్యతి న కిం శ్వో వా పరశ్వోఽపి వా ॥

క్షణమాత్రం విచింత్య ॥ అలమనయాప్యనాగతావగాహిన్యా
వాంఛావాహిన్యా॥ కిం త్వేతావదాశాసనీయమ్ ॥

ప॥ ఆనీలకుంతలపరిష్కృతమాయతాక్ష
మాపాటలాధరదలాంచితమందహాసమ్ ॥
ఆపీనతుంగకుచమప్రమితావలగ్న
మంగం పునః స్ఫురతు మే పునరంగనాయాః ॥

స్మృతిమభినీయ। ఇదమపి దుర్లభం మే మందభాగ్యస్య॥ యతః ॥
ఆకాశే॥ యా॥

పాపత్యుః ప్రయాసి సదనం* సహసా హారిణీవ వాగురావలయమ్ ।
సాత్వం ప్రియే కథంమే యాస్యసి భూయోపి నయనయోరయనమ్ ॥

సాస్రమ్॥

ప॥ నీలాపాంగతరంగితం తపకిమప్యాలంబ్య భూయస్తరా
మేతావత్తు పితంతృణాయ యమహాం మత్వా సధైర్యాస్థితః॥
తస్సై్యవాద్య కరేత్వయా వినిహితో మారస్య నిస్సంశయం
కాంతేకేన్నుకరోమి కోనుశరణం కావాగతిః కథ్యతామ్ ॥

పునస్తస్సై్యవేత్యాది పఠతి। నేపథ్యే ॥

ప॥ అయమయముదయాద్రేనాతిదూరే వివస్వాన్
అయమయమమృతాంశుః పాతకీయాతిచాస్తమ్ ।
ఇయమియముపకంఠే త్వద్వియోగాసహత్వా
న్నివసతి తరుణీ తే కోక శోకంవిముంచ ॥

భుజంగశేఖరః శ్రుతిమభినీయ సహర్షమ్ ॥ నయనయోరస్రమవమృజ్య ॥ ప్రియావియోగవిక్లబం గృహదీర్ఘికాచక్రవాకం శోకారవముఖరముఖం మందంమందమాశ్వాసయతా మందారేణమంజరీవియుక్తోహమాశ్వాసితఏవాస్మి ॥

హృదయంప్రతి । హృదయ ధైర్యమాకలయ । ఇయముపశ్రుతిరవశ్యంప్రియాయాస్సమాగమంఫలయిష్యతి ॥ఇతి విచింత్య । అద్యైవాధ్యవసితగమనో మాధవో మంజరీధవః । కథమేనామనాదాయగచ్ఛతి॥
సవిమర్శమ్ ॥

ఉపశ్రుత్యాపత్యురేవప్రస్థానంస్వప్రియాయాః పునరిహైవావస్థానంచసూచితమ్ । అతస్సర్వథాప్రియాయాస్సమాగమేనభవితవ్యమ్ । పునస్సోచ్ఛ్వాసమ్ । కథమిద మకృతసుకృతస్య అసంభావనీయమేవమమసంభావనాగోచరయతి ॥

పః॥ ఉత్తామ్యతోర్రతిచిరాదపిమన్మథాగ్నౌజాగరితం
కథంచిదపిసంప్రతిమేళనంనౌ । తత్రాంతరేపతిర
భ్యాత్పునరంతరాయస్సంప్రత్యయతేతదపిహంతమనో
రథోమే ॥

అథవా

పః॥ నిర్యాతికిన్నపతిరేషకుతోపిహేతోర్ద్రుత్యామిషా
కిమహమింమముఖేంసభూయః ॥సగద్గదం॥ హా
హంతకింతుమదనోమమతావదేవమమార్గణైక్యం
తతికృతాంతఇవాతతాయీ ।

కించిద్ధైర్యమవలంబ్య ॥ పంచాపియుగపదేవాయుంమయి ।

పః॥ అశోకపద్మోత్పలచూతమల్లికాశరాననం గోయది
సంజహాతి (తథావిధానేవతత్సమసంఖ్యాకాన్)
కరాస్యనేత్రాంధరహాసమార్గణాన్ తథాప్రియా
యాఅనుసందధామ్యహమ్ ॥

ఇతితామేవతామరసలోచనాంమనసాగోచరయన్ కింకరో
మిప్రియామనుచింతయన్నపినపారయామివిరహపారావారమ్ ।

యతః । మమసాప్రియతమాపి

పః॥ మందస్మితేనమధురాధరపల్లవేన కుంభోన్నమత్కు
చభరేణకృశోదరేణ । విద్యున్నిభాంగలతయా
చవిచింత్యమానా చేతోధినోతివిధునోతిచచంచ
లాక్షీ ।

కించిద్విహస్య । అహోదుశ్శీలతామదీయహృదయస్యయ
దిదంతథాపి ॥

పః॥ తత్పాదాంబురుహంతదూరుయుగళంతాదృక్ష
తంబస్థలంతన్మధ్యంసగభీరనాభివలయస్తావాను
రోజక్రమః। తద్వక్త్రంతదపాంగముగ్ధవలనంతే

---

* రతాననయోర్ఘటనమత్రకథంచిదాసీత్ । ఇతిపాఠాంతరమ్ ॥

నీలనీలాలకాః స్తాతస్వ్రితతదం గళేమహృదయం
ధావన్నవిశ్రామ్యతి ॥

స్పర్శమభినీయ ॥ కథమియం ప్రభాతప్రాయా రజనీ సంవృత్తా ॥

ప॥ పురాతనపరిమళప్రకరమేదురా మారుతానవాం
తిముకుళీభవతుఙ్గనుదగర్భాలినాఇవ । చరంతి
నవసౌరభాః పునరమీసమీరాంకురాహంసతటిమలి
నీవధూముఖసరోజముక్తాఇవ ॥

ప్రతీచీమవలోక్య॥ అయమిహ

ప॥ జరఠఇవమరాళోర్ఝుర్ఝరాగ్రే గర్మయూఖైః
స్ఖలతిశిశిరభానుః పశ్చిమాంభోధిపారే ॥

ఊర్ధ్వమవలోక్య అత్రపునః

ప॥ శ్లథగరుతఇవామీతత్రతత్రాంతరిక్షేవిరళవిరళ
భాసః కించతారాలుఠంతి ।

కించ

ప॥ కళంకదాశో గగనాంబురాశౌ ప్రసార్యచంద్రా
తపతంతుజాలం । లగ్నోడుమీనాళలఘుసంజిఘృ
క్షుః చంద్రస్తవస్థశ్చరమాద్రిమేతి ।

అపిచ

ప॥ నభోవనం నక్తమసావిగాహ్యనక్షత్రసేనాసహిత
శ్శశాంకః । కరాగ్రలగ్నా కతిచిత్ప్రహృత్య
పాంథాన్ప్రభాతే ప్రపలాయతేవ్య ॥

అన్యచ్చ

ప॥ ఆలోకైరతిపాటలైరచరమాంవిస్తారయద్భిర్దిశం
నక్షత్రద్యుతిమాక్షిపద్భిరచిరాదాశంక్యసూ
ర్యోదయం । పుంజీభూయభయాదివాంధతమ
సంమత్తద్విరేఫచ్ఛలాత్ స్నిలన్నిలసరోరుహా
కరకుట్మళాంతర్హితం ॥

తదితో నిష్కుటవనాద్బహిరద్యైవగంతవ్యం॥ ఇత్యుత్థాయ। భ
వనప్రాకారముల్లంఘ్య॥ వీథీంప్రవిశ్య హర్మ్యావళింవిలోక్య॥

ప॥ వ్యామిశ్రైరేకైకబాహుప్రవళిత పృథుశ్రైకైకచా
రూరుకాండం దష్టాదష్టాధరోష్ఠం దరశిథిలతను శ్లే
షమాశ్లిష్యకాంతాః। శశ్వన్నిశ్వాసవేగస్ఫురిత
గురుకుచద్వంద్వసంఘట్టవక్షాః క్రాంతశ్చైతేర
తాంతేసుఖమిహసుకృతిలీలయాకామిలోకః॥

కించ॥ కాశ్చనపునరిహైవ॥

ప॥ నిశ్శంకంవ్యసనీయసీవివసనంమంజుక్వణన్మేఖలం
క్రీడాందోళనఖిన్నమధ్యలతికం కించిత్ప్రకంపస్త
నం। ఉద్యత్కుండలతాండవంచరుచిరంపిక్రన్య్య
కాంతాఃపునశ్శ్రాంతావక్షసి కామినాంముకుళిత
ప్రాంతేక్షణంశేరతే॥ అన్యచ్చ॥

ప॥ ఏరాయితేషుమృగశాబవిలోచనానాంకంఠోది
తాన్యచరమంకలకూజితాని। ఆమ్రేడయద్భి
రథసౌధగతైః కపోతైశ్శంకేగృహీతఇహసంప్రతి
శిష్యభావః॥

కతిచిత్పదానిగత్వా॥ కోయంకమలాపీడసదనప్రాకారాదవ
తీర్యపర్యాయస్ఖలితచరణః తరుణఇతఏవాభివర్తతే॥ నిపుణంనిరూ
ప్యస్వగతం॥ కోన్యోవసంతకాదస్మన్మిత్రాదీదృశచరిత్రేప్రగల్భః
ప్రకాశం॥ సఖేవత్సవసంతకస్వచిరాయశీతలయసిమేనయనే॥
సతాపసగద్గదం॥ కింబ్రవీషి॥ వయస్యమందమందంజల్పేతి॥ సఖేకుత
స్తేభయమిదం॥ కింబ్రవీషికమలాపీడాదితి॥ సఖేమాభైషీః॥ ఉ॥ హ
స్తేగృహీత్వా॥ తిష్ఠతుకమలాపీడానాంశతంసహస్రమయుతంవా॥

ప॥ జిష్ణుర్వావిష్ణుర్వాస్రష్టా యద్వాలలాటదృష్టి
ర్వా। స్పష్టంవాప్రష్టుంవామత్సఖమీష్టేఽద్య
[illegible]॥

కతిచిత్పదాన్యతిక్రమ్య ॥ కథమయ్యాపికంపసే ॥ కింబ్రవీషి ॥
ప॥ ఉద్యత్కరాళకరవాళతటిత్కరాళ (ల్లితా)గ్రము
ద్ర్యాంతభీమతరశోణితకోణదృష్టిమ్॥ ఉద్దండదం
డధరదుర్ధరచండిమానముత్ప్రేక్ష్యతంకథయహం
తనకంపతేకః ॥ఇతి॥

సత్యం॥ తథావిధఏవకమలాపీడఃకింతుదూరప్రవాసినస్తస్యాత్ర సంభావితమవలోకనం॥ అథవా॥ స్వప్నవిజృంభితమేతత్ప్రియసఖస్య ॥ కింబ్రవీషి ॥ వయస్యనాయంస్వప్నఇతి - కథంతస్యపునరాగమనం ॥ కింబ్రవీషి తావదణుమాత్రమపిమయామిథ్యానాత్రకథ్యతే ॥ సత్యంసదూరప్రవాసీతి । అహమపితద్దైవదూతీవచనాలంబితవిస్రంభతయాతయా సమమసమశరసమరసంభృతహృదయో యథాపూర్వంతైస్తైర్విలాసైర్విలాసగృహే విద్రుమచరణపర్యంకే శయానోనిశ్శంకంసశామ్నైషం । అయంతుకమలాపీడహతకఃకదాహి ఆగత్యప్రచ్ఛన్నఏవనిజకళత్రప్రవృత్తిశోధనాయకుత్రచిల్లీయస్థితఇతినావేదిషం । తతోఽసిశాసనసాసేనిశ్శబ్దమేవతస్మాన్నిశాంతాన్నిర్గతస్తంప్రాంకణగతంఘాతుకమద్రాక్షమితి ॥ వయస్యకష్టం ॥౨॥ కథంపునర్నిష్క్రాంతోఽసి॥ శ్లో ॥ కింబ్రవీషి। సమాంకృష్ట్వాహంతుం కరధృతకృపాణఃప్రచలితోబహిర్ద్వారంయావత్త్వరితమరుణజ్జాల్మహతకః । అహందైవాత్తావత్కథమపిచలన్నిష్కుటపథాదుదగ్రప్రాకారం లఘుసమతిలంఘ్యగతఇతి ॥ దిష్ట్యాపునరివజాతం వయస్యేన ॥ కింబ్రవీషి । విశేషతఃప్రాణరక్షకంవయస్యముపలభ్యేతి । భవతుతావత్తిష్ఠతిష్ఠ॥

శ్రవణమభినీయ

వయస్యకోఽయంకమలాపీడసదనాంకణేకలకలః । సగద్గదం । కింబ్రవీషి । సఖేసూనంకమలాపీడేన ఖడ్గపాణినామత్ప్రణయలబ్ధాకలవాణీవ్యాపాదితా । తతఃక్రతోఽయమమందఃపరిజనాక్రందః॥ అయేకలవాణి।ప్రియేసహ - మదర్థంపరిత్యక్తజీవితేమత్ప్రణవ

ల్లిఖేకథంపతివ్యవచ్ఛేదేనస్థాపీయసామ్ప్రత్యనాదుర్దశాంసీతాసి । అ
థవాకిమితిపతిరుపాలభ్యతే । కింత్వహమేవతావదుపాలభ్యః ।

ప॥ కంఠాశ్లేషం శశిముఖిమయా కుర్వతాదోరపి
భ్యాంప్రాణాన్పాతుం ప్రణయగరళం నూనమా
పూరిగాత్రి । నోచేత్పూర్వంయదమృతమయం
నేత్రయోర్గాత్రమాసీత్తత్తేభర్తుఃకథమివభవేత్తా
దృశామర్షపాత్రం ॥ఇతి॥

వయస్యకలకలమాత్రేణ కేవలమధీరఇవ అసహ్యశోకపావకే
పతితోనాత్మనఃప్రాణాన్గణయసి । కింబ్రవీషి । సఖేకింవమామపి
ప్రాణేష్వనభిష్వంగః । మైనైవం ॥

ప॥ త్రైలోక్యావస్థితజీవరత్నవబలాంస్వప్రాణనా
డీంపతిః కింకుర్యాత్తుపితో పితామిత్రయాదు
స్తరలవకారిత్మనా। జాత్యైవానుపకారిణోజడధి
యాభూమయః కృతఘ్నేన మత్ప్రాణాపివనిరీక్షి
తానతుల్యనఃప్రాణప్రియారక్షితా ॥ ఇతి ॥

స్వగతం । కథమప్రతికారశోకవేగస్సంవృత్తోవయస్యస్య। కిమ
త్రకర్తవ్యం । ఇత్థంతావత్కథయామి । ప్రకాశం । వయస్యక
మలాపీడస్యతస్యాంప్రవృత్తిమనవేత్య। కేవలంకలకలేనకిమస్యామం
గళముత్ప్రేక్ష్యగదితుంవానభవితుంవాశ్లేశనుచితం । తదేహికల
వాణీవృత్తాంతంతత్త్వతోజ్ఞాస్యావఇతి ।కతిచిత్పదానిగత్వావిలోక్య-
వయస్యకోయంకత్నోంతరవినిక్షిప్తకృపాణద్వితీయఃఅథావకుంఠి
తమూర్ధాసత్వరమాయాతి ॥

నిర్వర్ణ్య- కింబ్రవీషి - సఖేఅయంమదనుచరఃకలకంఠఃమదవలో
కనకృతోత్కంఠఃజవాదభియాతి ! యఃకిలనిశీథేకలవాణీవిలాసగృ
హం ప్రవిశతామయామదీయకృపాణం ప్రదాయబాహ్యకక్ష్యాం
తరేమత్యైవరక్షణాయనిక్షిప్తఇతి ॥ భవత్వేవమేవప్రక్ష్యావః ।అరేక
లకంఠఇతఇతః । ఖడ్గముత్తంసయన్ప్రణమ్య - కింబ్రవీషి ॥ సమం

ఖుజిఞఖుంతిసదెంవంసవ అంసేణమహాసామిణ్ణాణిఅపాదదిణంజీవిద
విజణపహారింతిఅఅంతాణరంకిదేణ ॥ ఛాయా ॥ సమ్యక్ఖలుఅనుష్ఠి
తం దేవస్యవయస్యేనమమస్వామినానిజపాదదత్తజీవితమపి జనంప
తిహృత్యఆత్మానంరక్షితేన ॥ఇతి॥

స్వగతం । కథమయంవయస్యముపాలంభమానః కలవాణీగ
తంకించిదశుభంపిశునయతి ॥ ప్రకాశం ॥ అరేమూర్ఖదుఃఖితమేవ
మముంపునరరుంతుదైర్వచనైః కిందుఃఖయసి। కింబ్రవీషి ॥ కింది
దుంఖిదోదేవఅంసోంతి ॥ ఛాయా ॥ కిమేతద్దుఃఖితస్త్వేవయస్యఇతి ॥
వసంతక ॥ కింబ్రవీషి ॥ కేనాపినరక్షితానిజవల్లభాకమలాపీడేన
వ్యాపాద్యమానాకలవాణీ ॥ ఇతి ॥ కింబ్రవీషి ॥ అహంఇకేణవిణ
రంఖిదాసా ॥ ఛాయా ॥ అథకిం - కేనాపినరక్షితాసా।ఇత్యర్థోక్తౌ
వయస్య - సాస్రగద్గదం ॥

కింబ్రవీషి

శ॥ ద్వాభ్యామాభ్యాం కువలయ మయీపాలికా
మతఙ్గరాభ్యాంయస్మిశ్చ క్రీడావిధిషునిహితాస
స్పృహంసానుకంపం।కంఠోయంతె (సోయంకం
ఠః (కనకకదళీకందళీగర్భసారః కాంతేజాతఃకథ
మసిలతాకూ్రరపాతస్యపాత్రమ్ ॥ ఇతి ॥

స్వగతం । కథంవయస్యమాశ్వాసయామి ॥

వ॥ శోకంత్యజేతిపరుషం కిమితశ్చచేతి నిందానుశో
చనవిధిర్బహుశోక హేతుః । మౌనంకృపావిధుర
తాకథమాత్తశోకమాశ్వాసయంతి సుహృదంసు
హృదోనవిద్మః॥

ప్రకాశం । వయస్యనిశ్శేషమసంగత ప్రలాపినోపిఅస్యవచనమ
నాకర్ణ్యనయుక్తమేవంవిలపితుం । అరే - కింబ్రవీషి ॥ ఎంవఎద॥ ఎ
సోమహావఅణణసమంగణసుణోదింతి॥ఛాయా॥ ఏవమిదం । ఏషమ

మవచనంసమగ్గంసశ్ఫణోదితి । సమగ్గమేవతావతకథయ।కింబ్రవీషి । సుణుఆదుదావఏవఏదకహాఆదిణకేణవిరంఖిదాసా । అంతణో బుంధిమదరేణ ॥ ఛాయా । శృణోతు తావత్ ఏవమ్ఏతత్కథయామి నకేనాపిరక్షితాసా ॥ ఆత్మనోబుద్ధిమంతరేణ । ఇతి ॥ వయస్యైతత్ప్రియతమాబుద్ధ్యారక్షితేత్యుక్తంభవతి । తదలమమంగళేనశోకేనతత్ప్రకాశమేవపృచ్ఛావః ॥ ఇతి ॥ పటాంచలేనఅశ్రూణివిమృజ్య । కలకంఠమాలోక్య ॥ అరేకలకంఠసాపికథమపినిష్క్రమ్య సౌభాగ్యవీధికాంప్రవిష్టాకిం । యత్రభర్తుఃక్షితిభర్తుర్వానభవతిభయంస్వైరిణీనాం । వయస్య - కింబ్రవీషి । తథాయదిగణికాసరణిమవతరతిమదనమదకరిణీసాతరుణీ ॥తదా ॥

ప॥, సౌధేసుధాకిరణచుంబినిలంబమానముక్తావితాన
వతిమంచతలేశయానః । ఆగోప్యవత్సుసిమమా
నిశమాయతాక్షీ మజ్ఞాతరాత్రిదిన భేదమహంవ
సేయం ॥ఇతి॥

కలకంఠ - కింబ్రవీషి ॥ దేంవఏంవ ఏద ॥ప॥ ధమింలఆసిరిముహంహసిఅవిఆసి ణేంతేఇసాణమహారంఅఘణంధణేఅ । తాఏవిలోఇఅసదావిదిణదిణంతి జాణాదికోఖుకహావిణిసణిసంతి ॥ ఛాయా ॥ దేవఏవమేతత్ ।

ధమ్మిల్లకశ్రీముఖంహసితంవికాసినేత్రేవశోణమధ
రంచఘనస్తనౌచ । తస్యావిలోక్యసదాపిదినంది
మితిజానాతికోనుఖలుకథమపినిశాంనిశేతి ॥

వ్యాఖ్యానం ॥ ధమ్మిల్లముఖహాసైరంధకారచంద్రచంద్రికారాత్రిధర్మాఃవ్యజ్యంతే । వికాసినేత్రశోణాధరఘనస్తనశబ్దైర్వికచకమలబాలాతపపరస్పరాశ్లేషి చక్రవాకమిధునానిగమ్యంతే । ఇత్యుభయధర్మదర్శనాత్ । నిశాంనిశేతివాదినందినమితివానిశ్చ

యితుమశక్యమితిభావః । తహిఞ్చ తదా క్కింకృతంకలవాణ్యా కింప్ర హీటి । దేంవజ్ఞావఇ మోఘగాదోణింగదుఅతువరిదఘరవణపహా ణచళిదో దావ ఏంవసాచదురా అంతణో ఆహరణాయికివసింవి ణింఖవిఅణిఅవంఖాతాదణపుంవఅఇమోఇమోచోరో పహాఅహా రణాయివోహరిఅగంచఇహాహాదహీహాఅణాహామిసువో ఎంవ దూరదేసాదోఆఅదేఅంఅపుంతె కికహంఇం సెకికరిం సకాగఈకో ణుసరణంతి అవిమెంతఅంక దతిఅంసుధారాకీళిణళో అణాసఅణా దోణింగదా ॥

ఛాయా ॥ దేవయావదయంగృహాన్నిర్గత్యత్వరితంగృహావనపథా చ్చలితస్తావదేవసాచతురాఆత్మన ఆభరణానికస్మిన్ నపినిక్షిప్యాని జవక్షస్తాడనపూర్వకంఅయమయంచోరో మమఆభరణానిఅపహృ త్యగచ్ఛతి హాహాతాస్మిహా ఆనాథాస్మి శ్వఏవదూరదేశాదాగతే ఆర్యపుత్రేకింకథయిష్యేకింశరిష్యామి కాగతిః కోనుశరణమితిఅతి మాత్రంఆక్రందంతీఅశ్రుధారాకీర్ణలోచనాసదనాన్నిర్గతా ॥ఇతి॥

సబహుమానం సాధుకలవాణిసాధుసాధు

వయస్య - అన్యాదృశమేవఖలుపతిప్రతానుసరణచాతుర్యమస్యాః ప్రియస్యాః । తతః । తదోసోవికమళాపీడో సంవచోరవిళసిద ఎంవమణతో అయి హాఅ అవంళహోమాహోహీమాహోహీ భఆవు ళాఏసో ఉరంఖదాసంణిహిదోకమళాపీడోంతిభణిఅదా ఏంవఘర వణకరవాళపాణీపవింతో । అహావిదావఏంవసుంణధంణకుభంతి దోళహుణింగదుఅడేంవంసహాఅసంణిహిఆఅదోంమి ॥ ఛాయా ॥ తదాసోపికమలాపీడస్సర్వం చోరవిలాసమేవమన్వానో అయిహృ దయవల్లభేమా భవమాభవభయాకులాఏవ తేరక్షితాసన్నిహితః

కమలాపీడ ఇతిఫణి త్యాత మేవగృహావనంకరవాలపాణిః ప్రవిష్టః ॥ అహమపితా వదేవశోస్య ధాన్యకుంభస్థితో లఘునిగత్య దేవస్య పాదసన్నిధిమాగతోస్మిణి ॥ వయస్యసా తవపురాతనపుణ్యాభిధ వేన విపదమిమామపనీతవతీనితంబినీ ॥ కింబ్రవీషి ॥ తస్యా ఏవ నైపుణ్యావిభవేనేతివ క్తవ్యమితి ॥ భవతుతత్రైవయథాభిలషితంభవతః । కానిచిత్పదానిగత్వా । అంగుళ్యానిదిశ్య॥ కాసౌ - యేయమ్ ॥

ప॥ బిభ్రాణాదరశిథిలాంకరేణనీవీం నిశ్వాసస్ఫురిత
కుచౌముహుస్స్పృశంతీ । పశ్యంతిచకితమి తస్త
తోమృగాక్షీ పర్యాయస్థగితపదాపి యాతితూ
ర్ణమ్ ॥

కింబ్రవీషి ॥ కిన్నజానాసీయంరత్నగుప్తస్యస్నుషేతి ॥ తర్హిన
జానామి ॥ ఇయంకిల ॥

ప ॥ కాక్యేసత్యపిజాతుయాతి నబహిర్భాష్యస్యమా
లోకతేసాధ్వీశ్వరప్యనుకుర్వతేగురుజనంశ్వశ్రూం
చశుశ్రూషతే । విస్రంభంతనుతేచపత్యురధికంజా
తేని శేషేపునర్నిద్రాణేనిఖిలేజనేశశిముఖీనిర్యాతి
రంతుంవిటైః ॥ కింబ్రవీషి ॥

ప॥ ఏషైవయోషితాంధన్యాశీలంచలభతేసుఖమ్।దివా
పతివ్రతాభూత్వా రాత్రౌచకులటాయతే ॥ఇతి॥

వయస్యసమ్యగుక్తమ్॥పరిక్రమ్యావలోక్య ॥పశ్యపశ్య॥ ఇయమిహ॥

ప॥ అంగుష్ఠతర్జనీభ్యామధరంధృత్వా విలోకయత్య
బలా ॥ కుచయుగముద్ధృతసిచయంపశ్యతి భావ
యతిపరిమృశత్యపిచ ॥

కింబ్రవీషి॥ సఖేఇతఃపశ్యపశ్య

ప॥ ఏవంవిశ్లథకేశపాశవహనే వ్యాపారయంత్యాః
కరంశ్వాసోత్కంపికుచస్థలీ పరిచలచ్చేలాంచలే
నానుకరోతంసౌఇతిసాధు ॥

చాపరమ్॥ అస్యాః స్రంసివిలోలరత్నరశనాలగ్నైశ్చ
శ్లథైరంశుకైర్మందంమందమిహావికీస్త్రిసయనా
నందాయానాభిసరః॥ ఇతి

అన్యాంనిర్దిశ్య

ప॥ సంలగ్నైశ్చనవమాంగకేత్రిచతురైశ్చ్యుతైర్యాపగ్నసూ
నైరియంశంకేరంధ్రగవేషిణానిజశరైర్విద్ధాతిపం
చేషుణా। వక్త్రంశోణితశోణకోణచపలవ్యావృ
త్తతారేక్షణం సీత్కారస్ఫురితాధరంచసుతనో
రస్యాయదుత్తామ్యతి॥

క్షణంవిచింత్య॥ కింబ్రవీషి॥ సఖేకించిత్పృచ్ఛామి॥ యదిసత్యమేవ కథయసి। నవంచయసీతి। వయస్యకించిదపి కిం కథితపూర్వమసత్యవచనమ్। యేనాద్యభవాన్వంచయామి॥ కింబ్రవీషి॥

ప॥ కార్శ్యందధాతిగాత్రంగమయతినిద్రాలయంచనే
త్రాంతః॥ విరహందహనాతిరేకంవివృణోతిశ్వసిత
మారుతోపితవ॥

కిమత్రకారణమితి॥ స్వగతమ్॥ కథంకృతావహిత్థోప్యనేనవిదితోస్మి॥ ప్రకాశమ్॥ అస్తికారణమ్॥ కర్ణేఏవమితి। కింబ్రవీషి॥ అద్యైవపురీపురోహితపుత్రం వీక్షమాణాత్రమాశ్రియస్వేతి.॥ కిమద్యాశ్రయణీయమస్తి సమేబాల్యమిత్రం పురోహితపుత్రః॥ కింబ్రవీషి॥ తర్హిసఏవభవతో విదిత వృత్తాంతఃకాంతాంతికశిరోమణిస్స్వయంకించిదంతరాయంపిశునయన్ తస్యాఃపతిగృహగమనం నివారయిష్యతి। వయస్యసాధుమంత్రితమ్। క్వపునరద్యపురోహితపుత్రః। సవిమర్శమ్। కింబ్రవీషి॥ తేనసహయతమద్యదేవతాంచనాయకసుమాంస్యపచిస్వతా పురోహితపుత్రేణ పునరుద్యానేస్థాతవ్యమితి॥ కలకంఠ కింబ్రవీషి॥ చేడిఅలంచణా అంతిభణిదంప॥ ఛాయా॥ చేటికాచనానామేతద్భణితవ్యం। ఇతి॥ అరేదుర్మతే పూజాహో కస్యవిషయేకించిత్ప్రలపసి। కింబ్రవీషి॥ కహంపుణఅరిసేహా

ఏసో ॥ ఛాయా। కథం స్పృజా హా ఏషః॥ సతిసోహాపబళికంమసుజ
దంఖణేంతిదవిణంగహీంఅది। తపణీకదుఖమంధఏణజో చెడిఆజణచళణా
ఇవదఇ ॥ ఛాయా ॥ శాంతిసోహాపబలికర్మసుయద్దక్షిణేతిద్రవిణం
గృహ్యతే ॥ తత్పణీకృత్యమస్తకేన యోచేటికాజనచరణానివందతే

ఇతి॥ వయస్య కిం బ్రవీషి ॥ సఖైవమేతత్ ॥

ప॥ విస్ఫూర్జత్త్రిపురేకుటీరకుహరే దృక్మీలితోన్మీలితై
రాయాసేనపురీ పురోహితసుతైస్తావన్నిశానీ
యతే। సాయంస్వీకృతదక్షిణైర్వసుభిస్తైర్యావన్ని
జస్వామినీసుష్వాపావధికోపచారనిరతో నాభ్యేతి
దాసీజనః ॥

ఇతి సోపహాసమ్॥ వయస్య న జానాసి ॥

ప॥ గణికానిశాంతఘటచేటికావిటాః కశ్చిత్పరేపు
నరయంతు మే సఖా। సఫలీకరోతి పరయోషిదున్న
తస్తనకుంభి కుంభపరిరంభణైరురః ॥

తదహముద్యానవనంగత్వాద్య పురోహితపుత్రమన్వేషయామి। క్వపునరితో గచ్ఛతి వయస్యః। కిం బ్రవీషి॥ ఉద్యానవాటీమితి ॥ సుఖాస్తే సంతు పంథానః। కతిచిత్పదానిగత్వా। ఇదంఖలు॥ విశ్రుంఖలమదావష్టంభవిజృంభమాణ మదనధనుష్టంకారశంకావహావఘుఘుంకార ముఖరశిఖరా, లలితరసాలకిసలయాకలనమహిత(స్వాదసుహిత)పరభృతకులబహుళకోలాహలా, మందమందస్యందమాన మకరందబిందుసందోహ పరిపూరితకుసుమ పరాగపరంపరాకల్పితాలవాలరేఖా, విభాతివనరేఖా। వనప్రవేశంనాటయిత్వా॥ విలోక్య॥

అత్ర హి ॥

ప॥ పరాగపాళీఘనసైకతాసు మందం మిళిందా మధు
వాహినీషు। క్రీడంతి మందానిలకంపధారాసం
చార్యమాణప్రసవప్లవాసు ॥

అన్యతో౽వలోక్య। ఆః ప్రభాతమ్॥ ఇహైవ విహరంతి పౌరచారిణ్యః తథాహి ॥

ప॥ ఏతాన్యర్భగజకేళిభగ్నవలయాన్యేషా పరిష్కార
భూరేతత్పల్లవతల్పమేష చికురస్రస్తప్రసూనో
చ్చయః । ఏషా విస్మృతహారయష్టిరిదమాలిప్తంప
దాలక్తకైః రేతాః కాముకలోకపాదకమలన్యాసై
ర్కథన్యాభువః ॥

కతిచిత్పదాని గత్వా। కథమియముద్యానపాలికా మాలావికా ॥ సఖి మరాళికే కిమత్ర కుసుమాపచయార్థమాగతో౽వ యుష్మే నే వీతిహాత్రః ॥ కిం బ్రవీషి ॥ అహం ఇ| దాణిఏవ కుసుమపుడిఆహం ధోదంబణేణ రుంఖవాటీపవింటో ॥ ఛాయా ॥ అథకిమ్ ॥ ఇదానీమేవ కుసుమపుటికాహస్తో దక్షిణేన వృక్షవాటీం ప్రవిష్టః ॥

ఇతి॥ తమేవ పరిఘానందశేణ యు ॥ కిం బ్రవీషి ॥ ఇదో ఇదో| ఛాయా ॥ ఇతః ఇతః కతిచిత్పదాన్యతిక్రమ్య ॥ సఖి పశ్య పశ్య ॥

ప॥ యాధాయఛాయం మకరందపూరైరాపూరయా
త్యామ్రమతరుః ప్రసూనమ్ ॥ తథాత ధామందమరుత్ప
రాగైరుదంచయత్యున్నతమాలవాలమ్ । నిర్దిశ్య ॥

ప॥ కుసుమరసగంధపూరే బంభరగంభీరధీరఝుంకా
రే। మంజుళరసాలపుంజే సరసా విహరంతి సరసమి
హ కుంజే ॥

కిం బ్రవీషి ॥ ణజాణామింతి ॥ ఛాయా ॥ ననుజానామీతి ॥ తదేవ పఠతి ॥ (సమసంస్కృతప్రాకృతమేతత్)॥ పునరన్యతో విలోక్య। సవిషాదమేవ ॥

ప॥ అస్మిన్నిష్పతితోష్ణబాష్పసలిలమ్లానాంకురే కేవ
లంక్లిష్టావల్లభవిప్రలబ్ధసుదృశస్సంకేతకుంజోద

రే । కందర్పోర్వాసినికృత్త గాత్రసలిలస్నాయినామిష
పాత్రిచ్ఛయాశ్రేణీవేయమశోకపల్లవమయీశయ్యా
దర్శిదృశ్యతే ॥

కింబ్రవీషి॥ ఇదో పేంఖ పెంఖ । ఛాయా, ఇతః పశ్యపశ్య॥ఇమా
దేవఅంసో ॥ఛాయా॥ అయంతేవయస్యః॥ఇతిః దృష్ట్వాసహర్షమ్
కథమగ్రతఏవవయస్యః ॥

ప॥ అలాబిపుష్పపుటికేనకరేణ శాఖామాకృష్యతత్క్ష
ణసముచ్చలితాళిజాలామ్ । ఉద్యమ్యదక్షిణకరా
గ్రముదీక్షమాణో పుష్పాణ్యసావపచినోతి కురం
టకస్య ॥

ఉపసృత్య॥ వయస్యేత్యర్ధోక్తౌ॥ససంభ్రమమ్॥శాఖాముత్సృజ్యాక్ష
ణంవిలోక్య ॥ కింబ్రవీషి ॥ సఖేసంప్రతిదుర్వ్యజ్ఞానంతవాభిజ్ఞానమ్॥
తతః

ప॥ కామంకృశైరవయవైః పరిపాండురేణగండస్థలే
నచభృశాలసయాదృశాచ ॥ బింబాధరేణచము
హుర్నిస్పృశీకృతేన మన్యేభవంతమధునా భవ
దన్యమేవ ॥అపిచ॥

ప॥ ఆరక్తమధరపరిమృష్టనవాశ్రుపూరం నేత్రద్వయంపా
తభరదుష్ప్రసరావలోకమ్।ఏతత్తవాక్షియుగళం
వివృణోతి కాంతా విశ్లేషజంకమపిఖేదమసహ్య
వేగమ్ ॥

తత్కింప్రస్థితామంజరీపతిభవనమితి ॥ స్వగతమ్ ॥ కథమయం
జానాత్యేవప్రథమమకథితమపి మేరహస్యమిదమ్ ॥ అథవాదైవజ్ఞా
నాంకిమజ్ఞాతమస్తి॥ప్రకాశమ్ ॥ అపినామజానాసిజ్యోతిశ్శాస్త్రచ
క్షుషామేచరితమ్ ॥

ప॥ యన్న వేత్తిపరఃకశ్చిదేకాంముక్త్వాజటావతీమ్॥ యా
-విషు-టవనేతస్యామయా తాం సమయోజయత్ ॥

విహస్య ॥కింబ్రవీషి॥ కిమేతత్పరిజ్ఞానార్థమపిజ్యోతిశ్శాస్త్రంచక్షు
రపేక్షితమ్॥యతః॥

ప॥ క్రీడానీరస్త్రీమకియద్భిరేవదినైర్నిగూఢాపినిర్రూ
ఢమేతి॥పంకేనిఖాతాపిగభీరతోయేపాథోజనీకింన
సముజ్జిహీతే ॥

ఇతి ॥ యద్యేవంతర్హికిమితి బాంధవానపరివదంతినపరిహ
రంతిచపద్మముఖీమ్ ॥ కింవీషి ॥ మైవంవాదీః ॥

ప॥ సుచరితమీదృశమఖిలంసర్వేనందంతిసర్వేషామ్।న
తుపరివదంతినిపుణాః స్ఫుటతరమేతేపరస్పరత్రా
సాత్ ॥

తత్సఖిపద్మౌరేవ దివసైరియంస్వయమేవపరిహరిష్యతిసకలమ
పిబంధుకులమితి ॥ నిశ్వస్య ॥ తతఃపరమఖిలమపిసంభావయామి ॥
యదితావదిదానీమేవశార్దూలవదనబిలాదవగళితసారంగాక్షీ ।

కింబ్రవీషి ॥ నక్తమేవోక్తంత్వయిస్నేహవత్యాజటావత్యా ॥
వత్స - తథాప్రయతితవ్యమ్। యథామందారదుహితామంజరీన
పతిమందిరకందరభాజనంభవేత్। ఇతిప్రథమముపదేశోభగవత్యా
స్తదనుసుప్త్యాదౌనిదేశఇత్యుభయథాప్యవశ్యం కరణీయమేవ మం
జరీగమనప్రసంగభంజనంతవమనోరంజనంచ ॥ఇతి॥స్వగతమ్ ॥ అ
హోమయిభగవత్యాఃప్రసాదాతిశయః । యదేవమప్రార్థితా
ప్యననుయుక్తాప్యాత్మనైవకృతప్రయత్నామమైవహితమాతనోతి।
ప్రకాశమ్ ॥ ఇత్థంకృతనిశ్చయేత్వయితావదస్మాకమ్ ॥

ప॥ సహజప్రేమసరసేస్వభావచతురేజనే। కిమపిజ్ఞా
తాత్మభారాణాంవక్తవ్యమవశిష్యతే ॥

తదద్యసత్వరమేవత్వయాగంతవ్యమ్ కింబ్రవీషి ॥
అయమహంగచ్ఛామీతి ॥ విలోక్య ॥ సమతిక్రాంతఏవమిత్రేణమ
ప్రమదవనపర్యంతః । మరాళికే ॥కింబ్రవీషి॥ ఇదానీకమళముకుళేన

అంకిదో పుంవగిరిపంజవో ॥ ఛాయా॥ ఇతో పికమలమిత్రేణ ఆక్రాం తఃపూర్వగిరిపర్యంత ఇతి॥ ప్రాచీమవలోక్య

ప ॥ ఘటమానకోకకుచమామృశన్ కరై ర్విరకసత్వయో
జనయనావలోకితః । పరిచుంబతీదమరుణ ప్రభాధ
రంరవిరద్యవారవని తాముఖం ముహుః॥ అథవా ॥

ప॥ భూయో నిపీయ్యాలవణాంబుధిమా ప్రభాతం పుంజీ
భవన్నుదయ శైలతపసచ్ఛలేన । ఔర్వ ఇ గ్నిరంబర
పయోనిధిమధ్యపాతుం లీనోదుబుద్బుదకదంబమి
తిప్రతీమః ॥ వామతో విలోక్య ॥

ప ॥ ఉన్నిద్రపద్మకోశాదుద్గచ్ఛంతీశ నైరవిచ్ఛిన్నా । ఇ
యమిహమధుపశ్రేణీస్మరకరఖడ్గశ్రియం వహతి ॥

కింబ్రవీషి ॥ తఖుప్పుంవదిణవిఅసిదసరసిఅ జదో ఉంగ మేఇ
మహుఅరసేణీ ॥ ఛాయా ॥ తత్ఖలుపూర్వదినవికసితం సరసిజం య
త ఉద్గచ్ఛతి మధుకరశ్రేణీ ॥ ఇతి ॥ యద్యేవమద్యైవ వికసితం దర్శ
యమేకమలమ్ ॥ నిర్దిశ్య ॥ కింబ్రవీషి ॥ ఎదపెంఖ పెంఖ॥జదో॥ ఛా
యా॥ ఏతత్పశ్య పశ్య॥యతః ॥

ప॥ ఇందిరావరవిహారమందిరే మందమందమరవింద
కందరే ॥ గంధతుందిలమరందబంధురే బంభరా ఇ
హ చరంతి సుందరే ॥

ఇతిసశిరఃకంపమ్ ॥ తదేవపఠిత్వా ॥ సఖికథమపూర్వమేవకథ
యసి॥సమసంస్కృతప్రాకృతహృద్యంపద్యమ్॥పద్మినీంప్రతి ॥

ప॥ కరగ్రహాత్పద్మిని కేవలం తే విభుర్వివస్వానితి లోక
వాదః । ఆఘ్రాతరాసాయమపాస్తశంకం భుజ్తేర
రసం భూరిమిళింద ఏవ। అథవా ॥

ప॥ జన్మారభ్యప్రతికలమసా వారజో దర్శనం తే భ్రా
ంగశిక్షణ గణనయా వాసరానత్యనైషీ

త్వంతూష్ణీస్మేరజసి మరుత్సా దక్షిణేనాసిభు
క్త్వాసోఢవ్యం తత్క్రమలిని కథం తేన లోకేన వాపి ॥

పునర్విలోక్య.

ప ॥ ఆలిప్తాః కుముదపరాగభస్మనామీ కాపాలవ్రతమి
వ కామమాచరంతః । గాయంతః కిమపి షఘూ
నిభేతుమాణాః గాహంతే కమలగృహాంకణాని
భృంగాః ॥

పదాంతరం గత్వా ॥ అయిపశ్యత్తావ ఏష పౌరాణికో ముద్గలభట్ట ఇతి ఏవాభివర్తతే ॥ కిం బ్రవీషి ॥ జాణామి గూఢపంళవిఅ॥ అఅఖు ॥

ప॥ తహాతహా సడ ఇవు రాణతహాతహా వంఖాఇఅంధంవి ॥
తహాతహా పెంఖ ఇకిఅవో జహాజహా రఅజందిబాళవి
హువాఓ ॥

ఏదపుణదావసుణద ! జముంగలభం టెంతిణామఖుఏదంస ॥ ఛాయా ॥ జానామిగూఢపల్లవికమ్ ॥ అయం ఖలు ॥ తథా తథా పఠతి పురాణం తథా తథా వ్యాఖ్యాత్యర్థానపి ॥ తథా తథా పశ్యతి కిల వో యథా యథా రజ్యంతి బాలవిధవాః ॥ ఏతత్పునస్తావచ్ఛృణోతు ॥ యత్ ముద్గలభట్ట ఇతి నామ ఖలు ఏతస్య ॥ ఇతి ॥ కింతు చిదంబరభట్ట ఇతి నామ ఖల్వేతస్య ॥ ఇతి ॥ సత్యం ॥ చిదంబరభట్ట ఇతి తాతకృతం నామ ॥ ఘూర్జరాస్తు ముద్గలభట్ట ఇత్యాహ్వాయంతి । భవతు తావదేనమాలాపయామి ॥ ఉపసృత్య ॥ ఏకహస్తముత్తంసయన్ । పౌరాణిక ప్రణమ్యసే భుజంగశేఖరేణ ॥ కిం బ్రవీషి ॥ సఖే సకలరతికలాదేశికే త్వయి కామాశిషమాశాస్మహే ఇతి ॥ సవినయమ్ ॥ కథమళీకవచోభిరేవ గౌరవమారోపయసి ॥ కిం బ్రవీషి ॥ అపినామ మమాపి వచనమళీకం సంభావయసి స్మరసి తావదిదానీం త్వమేవ ॥

ప ॥ ఉత్థానైశయనే లలన్నుపహాసన్నవ్యక్తమాలాపయన్
బాల్యేపి వ్రజయోషితాం రతికలాః కింకృష్ణనోపాదిశత్ ॥

యద్దోలావలనచ్ఛలాదుపరితేన్యాతేనురుత్కంఠయా।
యత్రోత్కంచితకంఠమున్మిషలతుత్కంచకచచ్ఛ్రోణీకమేణీదృశః ॥

ఇతి॥ భవతుకస్యవాగృహమద్యపవిత్రీకర్తుముద్యమః॥ కింబ్రవీషి ॥ ఘూర్జరస్యనిజరదాసస్యగృహమితి ॥ స్వగతమ్॥

ప॥ ఏషనక్తందివంతస్యమందిరంనవిముంచతి ॥
కళావత్యక్షియుగళమలోహనిగళంయతః ॥

ప్రకాశమ్॥తర్హిగృహిణీమితివక్తవ్యమ్ ॥ కింభణసి॥సాఖలు విశ్రుత పుణ్యచరిత్రాశక్నోతి జగదేవపవిత్రీకర్తుమ్॥ఇతి ॥ సకౌతూహలమ్ ॥ కథయ తస్యాఃపుణ్యచరితమ్ ॥ కింబ్రవీషి ॥

ప॥ మధ్యంవిష్ణుపదంకుచౌ శివపదం వక్త్రంవిధాతుఃపదం
ధమ్మిల్లస్సుమనఃపదంప్రవిలసత్కాంచీ నితంబస్థలీ ॥
వాణీచేన్మధురాధరోరుణధరః శ్రీరంగభూమిర్వపుః ।
తస్యాః కింకథయామిపుణ్యచరితంమాన్యాసదానిర్జరైః॥

ఇతి॥ సబహుమానమ్॥తతఏవతత్రభవాన్మోహాయతే। భవతుతత్రభవతికీదృశీతస్యామనోవృత్తిః॥కింబ్రవీషి॥ సఖేకిమపూర్వమివపృచ్ఛసి । పురుషోత్తమాయభవతేదేవాయేదమితిసమర్పయతిసాయంతనసీరాజనసమయేనీవీశతంవధూటీసా॥ఇతి॥అన్యదపిజానామి॥

ప॥ ధర్మోపదేశగురురిత్యఖిలాన్ప్రతార్యబా
హ్యోపచారశతమాతనుతేనతథాపి ।
అభ్యంతరేతురతిదేశికఇత్యనంగ
తత్వంతదేవకురుతేగురుదక్షిణాంతే॥

అనాదరమివ॥కింబ్రవీషి॥సఖేకిమేతావతైవమేసామ్రాజ్యమ్॥

ప॥ కూర్పాసగూఢకుచపంకజకుట్మలానాం
కోనామశంసతిరతింభువిఘూర్జరీణామ్ ।
అజ్ఞాతచోళదురుపద్రవచోళనారీ
పీనస్తనస్తబకమండలదత్తహస్తః ॥ ఇతి ॥

ఆత్మగతమ్। సర్వోపిజనస్సజాతీయమేవ ప్రియం మన్యతే ॥

ప॥ మెధువియుజ్జాతీయా స్తజ్జాతీయా సుతేనురజ్జంతే ।
శుకయోషిత్పికయానోరుపయతికింప్రీతిరన్యోన్యమ్ ॥
ప్రకాశమ్ - అరేచోళీపుకస్త్వేపతుపాతః ॥

ప॥ చోళీచ్ఛన్నాయదికుచతటీదుర్లభాఘూర్జరీణాం
కచ్ఛాభావాదలఘుజఘనంతర్హి శక్యావమర్శనమ్ ।
తద్వ్యత్యస్తం ద్రవిడసుదృశాం మంతతః కింతతస్స్యా
దేకత్రైకంభవతిసులభంతద్వదన్యత్రచాన్యత్ ॥

పరంతు సక్తందివమపిపతిపార్శ్వేవర్తినీసాకథమనువర్తనీ యాతత్రభవతేతి తరళంభవతిమేమనః ॥కింబ్రవీషి ॥ యత్త్వంచిదే తత్ ।యతః ॥

ప॥ కథితసమయే గత్వాగూఢం మయాలిఖితానఖైః
స్వపతిశయనేపత్యాపాశ్వేర్వ్యపోహ్యపరివృత్యసా ।
తమపినిపుణా లింగ్యావాలం భుజాలతయైకయా
చపలనయనా మాంచక్రోడీకరోతి తదన్యయా ॥

ఇతి॥ అహోశ్రోత్రియస్యసాహసమ్ ॥ మరాళికాంప్రతి ॥

ప॥ విధత్తాంసం కేతంవిశతుసదనం వాకథమపిక్షమా
త్తస్యాంగూఢం కిమపికురుతాంవా మృగదృశి ॥
ప్రబుద్ధోభర్తాచేదయమయిభవేత్తద్వశదశో
వగాక్షీసా వాతద్భుజవలయలగ్నాసఖితదా ॥
పౌరాణిక॥ కింబ్రవీషి॥ ప్రబుద్ధేనవాతేనకింకర్తవ్యమ్ ॥

ప॥ ఘూర్జరీణాంకులాచారక్రమోయంయద్గృహేగృహే ॥
పౌరాణికఃపురోధావాభృత్యోవా గూఢవల్లభః ॥

తదలమతిప్రసంగేనసాంధయామీతి । అహమపివేశవాటీంగచ్ఛామి।మరాళికామాలోక్య సఖి పురోహితపుత్రస్యప్రవృత్తిమచిరేణ జ్ఞాతుమర్హసి ॥ కింబ్రవీషీ ॥ తంసలఅ తావి తుహఃదఇదా వెఅం తం తి సం వవిటళహీఆ తుంజఅరంజఎంవణివేదేంమింతి॥ ధాయా॥ త

సతస్యాస్తు వదయిత్వా యథావృత్తాంతంసర్వ ముపలభ్యతతఅత్రైవ
నివేదయామీతి॥సఖేసాధుగంతవ్యమ్॥ పరిక్రమ్యవిలోక్య ॥ ఏషాకిల
రోలంబకలభాషాజితరోషా వృతకీరాయుత కారాయితమణిమంజు
లరుచిపింజరనవపంజరమాలా శతలీలాయుతప్రతిసదనప్రతిహారా,
పారావతవారాధిగతవిటంకా, ధారాయంత్రసంధానితకంకణా।
కుంకుమరసపంకిలసదనాంకణా । లంకేవలక్ష్యమాణాక్షవిహారా।
అయోధ్యేవ రామానువృత్తభరతప్రచారా। హరమూర్తిరివభుజం
గభూషితా। సరసీవపద్మినీప్రచురా।వనభూమిరివహస్తినీకరనమిత
పున్నాగా। కాదంబరీవప్రకటితహేమకూటవిస్తారా। నారాయణ
తనురివభోగిభోగానురక్తా । విప్రసభేవశ్రుతిమిళితవివిధవాద్యార
బ్ధకోలాహలా। మదపరవశతయాతరళచేటికాహస్తవిస్రస్తపేటికా
గళితవీటికాకలనచతురచేటికావేశవాటికా ॥ ప్రవేశంనాటయి
త్వా ॥ కించిత్పరిక్రమ్య।ఇహహి।

ప॥ చరంతీనాంసౌధేచ పలనయనానాం తనురుచో
గవాక్షాంతర్వాంతాఃకతిచనగృహీత్వాజలముచః ।
క్షణంగోపాయంతిక్షణరుచిమిషేణక్షణమహో
వివృణ్వంతిస్వర్ణంకరగతమివాకించనజనాః ।కించ।

ప॥ తారాస్తామరసాంచలేషు కదళీకాండేషు భూమండలా
న్యావర్తాగగనే శిరస్సుఫణినాం శైలాస్తుషారత్విషామ్
బింబేష్వంబుజపత్రచుంబిషు తనుస్తోమాస్తదా తత్పున
స్సర్వంహేమలతాసుతాఃప్రతిగృహాంచిత్రంప్రతిప్రాంకణమ్॥
సర్వతోవిలోక్య ॥ అహోరమణీయతాబాలాతపస్య ॥

ప॥ రంజయతిలోకమఖిలం లలితోబాలాతపప్రసరః ।
సరసయతి సదనవాపీసారససౌరభ్యసంపదస్యభితః ॥

ఆకాశేకర్ణం దత్వా కింబ్రవీషి ॥

ప॥ ఇహక్రీడావల్లీతుల్యదృశామేతదధర
ప్రభావీచీరోచిస్ఫ్విలసతి నబాలాతపరుచిః ।
అసావక్ష్యోః తాసాంవదనకమలామోదలహరీ
నతుక్రీడావాపీసరసిజవనీసౌరభఝరీ ఇతి।

సత్యమ్ ॥ ఈదృశ్యఃకిలాత్రమృగీదృశః। యతః॥

ప॥ లక్ష్మాంభోజముఖీశయపదాభ్యక్తతరంగాస్సభంగా
ద్దోర్వల్లీభ్యాం బిసవతికశైవాలజాలే ।
వక్షోబద్ధస్తనఘనలసత్తుల్యంభతుంబీఫలాభ్యాం
వారస్త్రైణం నిజరుచిసరోమండలేపోప్లవీతి ॥

కతిచిత్పదానిగత్వా॥నిర్వర్ణ్య॥కథమత్రైవబాలాతపమనుభ
వతిలీలావతీ ॥ యస్యాః ॥

ప॥ ఆమృశ్యనీలకబరీమవసజ్యకంఠే
గాఢోపగూఢకఠినస్తనకుంభభారః ॥
నీవీమివశ్లథయితుంనిభృతంకరాగ్రై
రాగాద్రవిఃకిస్పృశతి నాభిపదంనతాంగ్యాః ॥

అపిచ

ప॥ బాలాతపముపమార్ష్టుంబాలాపర్యుషితకుంకుమభ్రాంత్యా ॥
స్తనతటమార్దనఖాంకం కాషంకాషం కరేణసీత్కరుతే ॥

ఉపసృత్య ॥ సఖితవసీత్కారసుధారసః చిరాయమేశ్రవణయో
రానందకందళయతి ॥సాభిమానమపహీర్థమ్ ॥ కింబ్రవీషి॥ కాతవపు
రతఃపురావాద్యవాకృతవతీసీత్కారమితి ॥ తర్హికింవిస్మృతమ్ ।
వయంతునవిస్మరామః ॥ యతః ॥

ప॥ కాంతేద్యూతజితేతవాధరవశే దష్టేసరాగం మయా
స్వైరసంసిదుకూలదృశ్యజఘనాతత్రైవలోకేక్షణమ్ ॥
మాముద్వీక్ష్యసరోషలజ్జమసకృత్సీత్కారతారంవచో
యత్త్వంజల్పితవత్యలంతదధునాప్యానందయత్యేవనః ।

సరోషమ్ ॥ కింబ్రవీషి ॥ కథమేవమనృతవిభూషితం తే భాషితమ్ ॥ అథవా ॥ ••

శ॥ యాస్యానఖశిఖమనృతాలింగితమంగంజనిష్వనేకాసు ।
కథయకథమద్యతత్వంసర్వంకృష్ణానృతోజ్ఝితోభూయాః ॥

ఇతివిహస్య ।కుతోప్యనృతాన్నృతకథా ॥

శ॥ యత్కాలాత్త్రభువనత్రయోదరే సంకటేనసమవ
స్థితంచిరాత్ ॥ తత్సమస్తమనృతం సతాంగితే
కుక్షిలగ్నమవలగ్నకైతవాత్ ॥

కింబ్రవీషి ॥ గచ్ఛయథాగతమ్ । కిమనేన వాక్కలహేనేతి ॥
తర్హిశ్రీకాయకలహమకురు ॥

శ॥ బధ్వాదోర్భ్యాంకామభిమతగృహేమాపథస్తాన్నిపాత్య
ద్రాగారుహ్యస్తనగిరిహఠోరసహమాస్కందయంతీ ।
తావత్తాంతే రచయసకలం సాహసంప్రాద్యతంతె
శ్రాంతాయావత్కనకసుమనోమాలికేవాసితాంతా ॥

కింబ్రవీషి ॥ అద్యదినముఖేకస్యావాముఖమాలోకితమిత్థమనేనవివదితుమితి ॥ సవిస్మితమ్॥ అయిమానినితదపికిమహంనజానామి॥

శ॥ శనైరుత్తిష్ఠంత్యాస్త్వకరధృతే హేమవసనే
హఠాదాకృష్టేసత్యతిభృశనమద్గాత్రలతికా ।
సరోషంసవ్రీడం సుముఖిముఖమాలోకితవతీ
ప్రభాతేయస్యత్వంస్మరసికృతినస్తస్యనకథమ్ ॥

కింబ్రవీషి ॥ కుతః । స్వమానమవిజ్ఞాయసీమానమతిక్రామసీతి॥ స్వగతమ్ ॥ ఇయంసులభకోపాసర్వథాపరిహాసవచోపిపరమార్థం మన్యతే, తదన్యతోనయామి ॥ ప్రకాశమ్ ॥ అయిప్రియేమయివ్యాకోపాడంబరంమాకృథాః॥ అంబరమాభరణాని వాతవయదభిలషితం తదాశువృణీష్వ । అహమపివితరిష్యామి ॥ సాంజలిబంధమ్ ॥ కింబ్రవీషి ॥ అలమలమతివదాన్యతయా ॥

ప॥ యాచామహే జాతు న కించన త్వాం పుణ్యం ప్రదా
నాదధికం త్వేదమ్ ॥ గోపాంగనా చారుదుకూల
చోరో యత్ర త్వన్ముష్ణాసి న విద్యమానమ్ ॥ ఇతి॥
ముగ్ధేన జానాసి ॥ జారాణాముపి చోరః ఖలుముఖ్యః । సస్మితమ్॥
కిం బ్రవీషి ॥ భావసత్యం - చోర ఏవాసి | య దేవం మోహాచార సము
దావాహామే చేతశ్చోరయసీతి ॥ సానందమ్ ॥ సఖి యదిప్రసన్న
ముఖి జాతాసి తర్హి శృణు ॥

ప॥ ఆలింగ్య గాఢమమలాంగి తవాంగమంగ
రాపాటలం త్వదధరం మధురం నిపీయ ॥
నీవీ మథ శ్లథయితుం నిభృతం కరేణ
నీలోత్పలాక్షి నితరాం యతతే మనో మే

కిం బ్రవీషి ॥ భవతు నామాద్య యాహి సాయమాయాహీతి ॥
తర్హి గచ్ఛామి । ఇత్యన్యతో గత్వా॥ విలోక్య॥ కథమత్రైవ కాం
చనలతా సంతానకా | నిపర్ణ్యాద్య ॥ ఇయమిదానీమ్ ॥

ప॥ విలోకయంతీ ముకురే విలాసా స్స్వకీయం బుజం ముగ్ధ
కురంగ నేత్రమ్ ॥ కర్పూరపంకేన కరోతి బాలా
బాలేందురేఖా తిలకం లలాటే॥ ఉపసృత్య ॥ సఖి ॥

ప॥ తప్త్వాతపా హంరశిర స్తటినీతటాంతే
ముక్త్వా కలంకమయి తే ముఖభావలాభాత్ ॥
బాలేందు చారు తిలకేన చిరాయ బాలే
చంద్రోన్వవిందదివ నందనజన్మశర్మ ॥

సవినయమ్॥ కిం బ్రవీషి॥ చిరాయ స్మరణసరసరణిమధిరోపితాస్మి భా
వనేతి । సఖిమా మైవమ్ ॥ అద్యాపి ॥

ప॥ వల్గత్కుచాని వలనా సహమధ్యమాని
కంఠోదయత్కలరుతాని గళత్కచాని ॥
ఆస్వాదితాధరదళాన్యల సేక్షణాని
తాన్యేవ తన్విసురతాని న విస్మరామి ॥

ప॥ ధ్వాంతప్రాంతపరీతశీతకిరణం నిద్రాళునీలోత్పలం
మందోదంచికపోతనాదమధురం శశ్వద్గళత్తారకమ్ ॥
చక్రద్వంద్వవిలాసనాట్యచతురంచంచత్తుషారోదయం
చేతో మేసమయాంతమేవసుదతి ప్రాప్తుంప్రసర్వాంఛతి ॥

కింబ్రవీషి ॥ భావమురళివల్లభస్య తేమాదృశీమకథంతరళీభావః ॥ నాహి ॥

ప॥ సంకేతానయనాయ సారసదృశాం సాకృష్ణ శేదూతికా
క్రీడాలాపకలాపగానచతురా కేళీవయస్యా చసా ॥
త్వద్బింబాధరచుంబనాదృతముఖీ సైవాంతతః ప్రేయసీ
యా తేపాణిపరిగ్రహేణమురళే నానాముఖంజల్పతి ॥

ఇతి ॥ అపవార్య ॥ వయస్యసంతానక సాంప్రతం సఫలతపస్వం ఇవలక్ష్యసే ॥ యతః ॥

ప॥ వక్షస్తే దృఢలగ్నకర్కశకుచద్వంద్వావలగ్నాంతరం
కంఠః కంకణరత్నకోటికలనాసువ్యక్తముద్రాంకితః ॥
వ్యత్యాసవ్యతిషంగితశ్చతిలకః ఫాలేతవాయం సఖే
కస్యాశ్చిత్ప్రకటీకరోతి సురతప్రౌఢింపరాంసుభ్రువః ॥

వయస్య ॥ కింబ్రవిషి ॥ అథకిమ్ ॥

ప॥ వివిధకరణకల్పనాతిశిల్పం
సపులకచుంబనడంబరాభిరామమ్ ।
కలరవకలకూజితాత్తకంఠం
నిధువనకౌశలమద్భుతంనతాంగ్యాః ॥

ఇతిసోత్సుకమ్ ॥ కాసారసికా యువజనమనః కమలకాసారసాసికా ॥ కింబ్రవీషి ॥ ఇయమేవేతి ॥ సబహుమానమ్ ॥ అయిసఖి ॥

ప॥ కుసుమశరవిధేయం కోమలంరూపధేయం
తదనుగుణవిలాసస్తద్గుణానాంవికాసః ॥

కిమితరదిహాలోకానందహేతుస్త్వమేకా
తవరతిసుఖసామ్రాజ్యే కామినోపిద్యురాజః ॥

సప్రశ్రయమ్ ॥ కింబ్రవీషి ॥ భావకిమేవముచితంనిజేపిజనేకథయితుమనుచితమితి ॥ సత్యమేవేదం। ద్యురాజఇతినవక్తవ్యమ్ ॥ యతః॥

ప॥ జంభారేరపిపశ్యపాదతరుణీజారాజ్జయంతాదపి
స్వైరాశ్లిష్టసురాంగనాకుచతటాద్ధన్యశ్చమాన్యశ్చసః ॥
రంభాకేళికుతూహలాపహరతారంభాధికప్రౌఢయా
పుంభావంగతయాత్వయాజగతియోరంభోరుసంభావ్యతే॥

కాంచనలతే ॥ కింబ్రవీషి॥ భావకేవలంసురతరంగిణీరింఖదభంగురతరంగసంగతవచోభంగిభిరేవమాంత్వంగ (తుంగ) యసి॥ నపునరనంగవిలాసనటనరంగైరంగైరితి ॥ సఖిమామైవమ్ ॥ సాయమాయాస్యామి ॥ ఇతిపదాంతరంగత్వా ॥ సదృష్టిక్షేపమ్ ॥ కథమగ్రేతవైవముదముదంచయతేచంద్రముఖీ ॥

ప॥ క్రీడోత్క్షిప్తభుజామృణాళలతికాపాశాంతరాలేబలా
ద్వక్త్రేందుంవిరవయ్యవైరిణమిదం వక్షోజకోకద్వయమ్ ॥
హర్షాదున్నమతీవవారిజదృశోవక్షస్సరోమండలా
న్నిద్రాభంగనిరూఢజృంభణజుషోముగ్ధాంగభంగోత్సవే ॥

అన్యతోవిలోక్య॥

ప॥ వక్షోజౌనిబిడౌనిబధ్యసిచయేనాకుంచ్య మధ్యంశనైః
కృత్వాచంపకతైలసేక మబలా సంపీడ్యమందంశిరః ॥
పాణిభ్యాంచలకంకణోద్గతఝణత్కారోత్తరాభ్యాంకరో
త్యభ్యంగంపరిపశ్యతస్సచపలంవారంతరంప్రేయసః ॥

కతిచిత్పదానిగత్వా ॥ సానందమ్ ॥ ఇయమిహ ॥

ప॥ జానుభ్యాముపవిశ్యపార్ష్ణినిహితశ్రోణీభరప్రోన్నమ
ద్దోర్వల్లీసముదున్నమత్కుచతటీదృశ్యన్నఖాంకావళిః ॥
పాణిభ్యామవధూయకంకణఝణత్కారావతారోత్తరం
బాలానహ్యతికిం నిజాలకభరం కింవామదీయంమనః॥

కించ

ప॥ మచ్ఛ్వేతసాంసహా భుజద్వయ మున్నమయ్య
స్థైర్యేణ మేసమ మసావవఘూర్ణయఘూయః ॥
బధ్నాతికుంతలభరం కుటిలాంతకేశీ
సాకంమమైనకథమద్యవిలోచనాభ్యామ్ ॥

ఉపసృత్య

ప॥ కమలాక్షి విలంబ్యతాం కథం కమనీయే కచభారబంధనే ॥
దృఢలగ్నమిదం దృశోర్యుగం శనకై రద్యసముద్ధరామ్యహామ్ ॥
అనాదరమివ ॥ కింబ్రవీషి॥ కాత్రభవంతమాకారితవతీతి॥ సానున
యమ్॥ కల్యాణికథమనాలోకైృవమామధిక్షిపసి॥ పునఃకింబ్రవీషి ॥
కింత్వామాలోక్యభోగభాగ్య ముపగంతవ్యమితి ॥ అయికల్యాణి
నాస్తికిమపిమయి ॥ కింబ్రవీషి ॥ నాస్త్యేవ ॥

ప॥ చౌర్యేణైవకృతంహికుక్షిభరణం జన్మప్రభృత్యన్వహం
గోపీనాంపణదానశూన్యసురతక్రీడాఋణంచేత్పునః ॥
దుర్వారంతవ జన్మకోటిభిరపి త్వంకృష్ణ తత్తాదృశః
కింమేదాస్యసికింతవాస్తిచవయంకింవాగ్రహీష్యామహే ॥

ఇతి ॥ మూర్ధ్నేనజానాసి॥

ప॥ నిత్యంశ్రీరనపాయినీమమపరంధామాపిరత్నాకరః
శక్రాదీనతిశేరతేచవిభవైర్భృత్యాస్తదాస్తామిదమ్ ॥
కించాన్యత్॥ ఐశ్వర్యం మహాదస్తిషడ్గుణామ్ ॥ కింబ్రవీషి॥క్వద
ర్శనమేతి ॥ ఇహాప్రఖ్యాప్యతాంతత్కథమ్॥ పునః కింబ్రవీషి ॥ కిమి
తినప్రఖ్యాపనీయమితి ॥

ప్రచ్ఛన్నోప్యద్యకిలాస్మితస్మిసమయే సర్వంత్వమేవైష్యసి ॥
విహాస్యకింబ్రవీషి ॥ యాంకాంచన వంచయచంచలదృశమ్ ।
మమతుజాతుచిదపిపురోమైవంవాదీః ॥ఇతిస్మిత్వా॥అద్యయోష్యవిమ

ద్వచనం నరోచతే తదాస్యమేవ పురః స్మరిష్యసి॥ ఇత్యన్యతో గత్వా ॥
సస్పృహమాలోక్య ॥ క మిహాలంకరోతి లవంగికా కనకాంగీమ్ ॥

ప॥ సబిడ్డానుషక్తకుచకోకదంపతీముఖతారకాపరివృఢేన శాసితుమ్ ॥
అవతారితేవ నిజతారకావళీసారిణీదృశః స్ఫురతి హారవల్లరీ ॥

ఉపసృత్య॥ అనయా తావదిదానీమ్

ప॥ ఆత్మనైవ విధృతాపి ముగ్ధయా హారయష్టి రధరాంశుపాటలా
విద్రుమావళిధియా విలోలయా దృశ్యతే చ పరిమృశ్యతే ముహుః॥

సమీప ముపగమ్య

ప॥ జేతుంకల్పలతాశిల్పమాకల్పం సఖి కల్ప్యతామ్ ॥
ఆకల్పాకల్పకల్పే తేవపుష్యాకల్పకల్పనమ్ ॥

లవంగికామాలోక్య ॥ కథం కనకాంగ్యా అపి అంగేషు భూషణా
న్యపణయసి ॥ సాకూతమ్॥ కింబ్రవీషి॥ దెవ అదో ఎంవ ఆహరణా
ఇం అంపఇంస ॥

ప॥ అగెసు లావంణతరంగఏసు ణిసంగసోహంగసమంగదాసె ॥
దంతూఅళో అంసఅళో అణాఇ ణసకిదాభూసణమంపఇంస ॥

ఛాయా॥ దేవ అతఏవ ఆభరణాని అపణయిష్యే॥ అంగేషు లావ
ణ్యతరంగితేషు నిసర్గసౌభాగ్యసమగ్రతామస్యాః ॥ దృష్ట్వాచలో
కస్య లోచనాని ననుశంకితా భూషణమర్పయిష్యే ॥ఇతి॥ అయి కు
శలాసి॥ యత స్త్వమస్యాః ।

ప॥ అంగకాని పిదధాసి న తాంగ్యా భూషణై ర్జనదురీక్షణభీత్యా॥
చంచలాక్షి పథి చంపకవత్యాః పల్లవైరివ కథం కుసుమాని ॥
క్షణమాత్రం నిర్వర్ణ్య ॥ అయి లవంగికే విఫలోదయ స్తవాయాసః ॥

ప॥ అంగానామపిధానమాకలయసే ముగ్ధే ముధా భూషణై
ర్మజ్జంత్యత్ర తు భూషణాని సుతనో రంగప్రభాస్రోతసి ॥
లీలాసు శ్రవణోత్పలే నయనయో హార్దే సెచ హారావళీ
లాక్షా శ్రీః పదపాటలిమ్ని తనుభాస్సీమాసు హేమాంబరమ్ ॥

పునర్నిర్వర్ణ్య ॥ అస్యాః

ప॥ కర్ణాంతకాంతనయనాంతవిలోకనశ్రీ
స్సంఛాదితశ్రవణపూరసితేతరాబ్జమ్ ॥
మందస్మితద్యుతితిరోహితచారునాసా
ముక్తాఫలం వితనుతే వదనం ముదం నః ॥

సానురాగమ్ ॥ సపులకోదయం విభావ్య ॥ అయి ప్రియే కిం కరోమి ॥

ప॥ పద్మేందీవరకుందచంపకజపాజాతీషు జాతస్పృహాం
క్రీడాకాంచనతుంగశైలశిఖరారోహావరోహాలసమ్ ॥
ముగ్ధే ప్రస్ఖలితం క్రమేణ విషమే మగ్నం సరోమండలే
పర్యంతే పులినస్య కాంతకదళీమూలే మనో ముహ్యతి ॥

లవంగికే ॥ కిం బ్రవీషి ॥ ఉఇదం ఖు భువణే పిదుణో తణఅస్స అణ్ణాణు వంటణం ॥ ఛాయా ॥ ఉచితం ఖలు భువనే పితుస్తనయస్య సదనానువర్తనమ్ ॥ ఇతి ॥ స్వగతమ్ ॥ కథమనయా నిర్లజ్జమేవ మభిహితమ్ ॥ ప్రకాశమ్ ॥ కనకాంగి సరోషలజ్జాం క్రీడాకమలేన లవంగికాం తాడయంతీ ॥ కిం బ్రవీషి ॥ హంజే కథమస్తలజ్జా త్వం ప్రసాదుర కక్షరాణి ప్రలపసీతి ॥ లవంగికే ॥ సధైర్యమ్ ॥ కిం బ్రవీషి ॥ సామిణం పుఢమం పళావిణం ఉంఝిఝుంఅ కం హిమం అణ్ణవకుంపసి ॥ ఛాయా ॥ స్వామినం ప్రథమ ప్రలాపిన ముత్సృజ్య కథం మయ్యేవ కుప్యసి ॥ ఇతి ॥ సస్మితమ్ ॥ అయి మహ్యమపి కుప్యతు నామ తవ స్వామినీ ॥ కిమత్ర పరిహీయతే ॥

ప॥ ప్రత్యాసీదతి రోష తాయదిముఖా మోదస్తదాలభ్యతే
బాహూబాహవిసంగరే ఘనకుచాశ్లేషస్స్వయం సిధ్యతి ।
మాముత్తానమధోనిపాత్య మయి చేదారోహయంతీ తతో
వ్యస్తం ప్రాంమనుకాంక్షితం తదధునైవాలం ద్రుతం కుప్యతు ॥

శ్రవణమభినీయ ॥ కపషకలకలః పౌరబాలకానామ్ ॥ పురస్తాదవలోక్య ॥ సోపహాసమ్ ॥ సఖి కనకాంగి పశ్య పశ్య ॥ అయం కిల కపటవ్రత్యాహాశాంతి హోమబలివిధివిలిప్తవివిధచందన వికృత లలాటని

హితహరిద్రాక్షతః । వంచితవాసీజనదత్తపంచాంగుళనికుంచితపు
రాతనపరిధానకల్పితోష్ణీషపరిలంబమానదశాసహస్రపరివేషదూ
షితవదనః । చంచలచేలాంచలకీలితమపిపంచాంగంపతనశంకయా
కుశతృణాంచితేనపాణినాపునఃపునఃపరామృశన్। సవ్యాంగసంగ
తపటచ్చరభస్త్రికావివరగళితకతిపయముద్గతిలతండులగ్రహణవ్య
గ్రకరః।పరిహాసపరపౌరబాలకపరివారమంతరాంతరా దత్తాము
ష్టివాదండేననివారయన్, చింతోపనతాన్ చిరంతనానపిఆత్మనద
నవ్యాపారాన్వాత్మన్యేవప్రకాశమాలపన్, వేశవాటీపురోహితోగణ
దత్తమాకులోవరాహభట్టశ్చంద్రికాగృహద్వారమాయాతి॥ సహాసమ్ ॥
కింబ్రవీషి॥ అహోకాలస్యవైచిత్ర్యమ్ ॥ అయమిహైవఏతావతో
పివాసరాన్ చేటీకుటీరఏవనక్తందివమతివాహ్యపునరద్యపలిత పరి
గృహీతశిరసి వైదికపద్యామనుసృత్య ప్రత్యహం ప్రాతరుదకోపస్ప
ర్శనమివ నిత్యకర్మవిధానమివకిమపికుర్వన్। అనతిచిరాదేవసదవ
నీదేవఇవసంవృత్తోవరాహభట్టః ॥ కింబ్రవీషి॥ నకేవలమయమేవ ॥
అస్యభార్యాపీతి ॥

ప॥ ప్రాగతీతమిహకింవివిచ్యతాం (విచింత్యతాం)
కామశాసనబలేన కారితమ్॥
యౌవనాపసరణాదనంతరంసర్వథాననుపతివ్రతైవసా॥

పునర్విలోక్య ॥ కథమయంపత్న్యాసన్నోభూత్వాపంచాంగం
వాచయతి ॥ శ్రుత్వాసహాసమ్ ॥

ప॥ పంచాంగమంచితకుశేనకరేణధృత్వా
పఙ్క్తింప్రమృజ్య కిలపత్రరసేనభూయః॥
ఆవర్తయన్నసకృదక్షరమేకమేకం
తారాదివాచయతి తత్పునరన్యదస్యాః ॥

తదేవమసంబద్ధప్రలాపినమేనంత్వమాలాపయంతీతిష్ఠ ॥ సాధ
యామి ॥ ఇతిపరిక్రమ్యావలోక్యచ॥కథమత్రైవమయూరికా॥ఉప
సృత్య॥ అపికుశలంప్రియసఖ్యాః॥సఖి॥కింబ్రవీషి॥ కుతఃకుశలంభవతి

భగ్నభాగధేయానామితి ॥ సోద్వేగమాత్మగతమ్ ॥ కథమయంకిము
ష్యనుంతుదం (కిమపిమిత్రవం) కథముష్యతి ॥ అథవా పరిహాసశీలస్యావ
చోస్యనవిశ్వసనీయంభవతి ॥ ప్రకాశమ్ ॥ కథమద్యతవాకుశలమ్॥

కింబ్రవీషి॥

॥పకుటిలచికురాకుందస్మేరాకురంగవిలోచనా
కమలవదనాకంబుగ్రీవాకఠోరపయోధరా ॥
కనకలతికాకాంతాకాంతాకరాంకగతా

ఇతివిహస్య॥సత్యమిదంతవాకుశలమ్ ॥ యదతిచిరనిబద్ధఘోటక
బ్రహ్మచారిణస్తవకామినీరత్నంకరతలలగ్నమితి॥సరోషవిషాదమ్॥
కింబ్రవీషి ॥ కథముక్తమేవఆక్షిప్యపరిదేవనావసరే పరిహసతి
వయస్యఇతి ॥ తర్హికథయ ॥ కింబ్రవీషి ॥ కరాంకగతాంగతా॥ఇతి
విమృశ్య।వయస్యతర్హికఠినహృదయఃకామమ్ ॥ సరోషవిషాదమ్॥
కింబ్రవీషి ॥ వయస్యకింత్వయావక్తవ్యమిదం । కఠినహృదయ ఏవా
హంయోహంప్రాణవల్లభాపరిహాణేపిప్రాణిమీతి ॥ స్వగతమ్॥ కథ
మయమన్యథామన్యమానోమన్యుమేవప్రవిశతి ॥ ప్రకాశమ్ ॥ సఖే
కింత్వాంకఠినహృదయమహంబ్రవీమి । కింతు ॥ "కఠినహృదయః
కామంకామఃకథంకుశలంతవ॥" ఇతివక్తుంప్రవృత్తోస్మి ॥కింబ్రవీషి॥
వయస్యఅహమప్యేతదేవ ॥

ప॥ కుటిలచికురాకుందస్మేరాకురంగవిలోచనా
కమలవదనా కంబుగ్రీవా కఠోరపయోధరా ॥
కనకలతికాకాంతాకాంతాకరాంకగతా గతా
కఠినహృదయఃకామం కామః కథంకుశలంమమ ॥

ఇతివక్తుంప్రవృత్తోస్మి ॥ ఇతిసచమత్కారమ్॥ తదావయోరేక
మేవాంతర్గతంవివక్షితంసంవృత్తమ్ ॥ ఉక్తిప్రత్యుక్తికయాతు కుతో
ప్యతర్కితసంవిధానవైచిత్ర్యంసంపన్నమ్ ॥ భవతుకోఽత్రవిరోధః॥
కాసాకనకచార్వంగీత్వత్కరాంకగతాంగతా ॥ కింబ్రవీషి ॥ సఖేసా
దామినీనామకాంతాకాదంబినీస్నుషా ॥ జానామిసకలజననయ

సహచరీశేఖరీయకసుముఖిఘోరణీ ॥ కథం వా కరతలగతా కథంచ పునర్గతా । కింబ్రవీషి ॥ సఖే చిరాదపి తత్సమాగమాయాన్విష్యతా మయా పాయం పునరతీతే నిశీథే నిబిడాంధకారమగారపరిసరమధిశిష్ఠతా మయా బహిర్గాగతా సౌదామనీ సరభసం కరేణ గృహీతా ॥ ఇతి ॥ సఖే ధీరోసి ॥ తదా తయా కింవ్యవసితమ్ ॥ కింబ్రవీషి ॥ న కిమపి క్షణమాత్రమవస్థిత్వా ధిఙ్ముంచ ముంచేతి మామవధూయ పునరగారం ప్రవిష్టా । అహమపి కుక్కుటరుతావధి తదాగమాశయైవ స్థిత్వా తదనంతరమాగతోస్మీతి ॥ భవతు వయస్య యది కదాపి కింతయా కథితపూర్వమంగీకారవచనం ॥ కింబ్రవీషి ॥ కథమపూర్వమివ కథ్యతే ॥ యతః ॥

ప॥ సల్లాపేపి చ యత్ర హాసరుచితః స్పర్శేఽధరాస్వాదనే
నీవీవిశ్లథకే చ కిన్ను బహునా కాలే చ తస్మిన్నపి ॥
జల్పంత్యప్రకటం నిషేధవచనాన్యేవాసకృత్తర్హి యో
రంగీకారవచః పరాంబుజదృశాం కేనశ్రుతం కథ్యతామ్ ॥

ఇతి ॥ సఖే కిం న జానాసి ॥

ప॥ పరాంగనానాం సురతాభ్యనుజ్ఞా
మందోదితా ఏవ నిషేధవాచః ॥

కింబ్రవీషి ॥ కిమిదమహం న జానామి ॥ క్రీడానిషేధోక్తిమయీ
యదాసాం నిషేధగాథా స్మృత ఏవ శాస్త్రే ॥

పరంతు తేషామపి నిషేధవచసామవసరో న లబ్ధపూర్వః ॥ ఇతి ॥ కథమవిదితాశయామనువ్రతోసి ॥ కింబ్రవీషి ॥ అస్తి కించిదనురాగనిదానమ్ ॥ తథాహి ॥

ప॥ సవ్యాజం సదనం సమేయుషి మయి శ్వశ్రూసమక్షం తయా
వ్రీడామీషదివాభినీయ శనకైరుత్థాయ యాంత్యా బహిః ॥
యత్కించిద్వ్యపదిశ్య సూత్స్మవలితగ్రీవం పునర్వీక్షితం
తన్వంగ్యా ॥ ఇతి ॥ సశిరఃకంపమ్ ॥ విశ్వసనీయమిదమనురాగనిదానం భవతి ॥ కింబ్రవీషి ॥

తతఏవతత్రసుదృశిస్నిహ్యామిముహ్యామిచ ॥ఇతి॥

యద్యేవమద్యశ్వోవాభవిష్యతి యువయోరపి మందాకినీమ-
రాళయోరివవిస్రబ్ధాయాసంసమాగమః ॥ కింబ్రవీషి ॥ కథమివ
తయోర్వ్యతికరస్సంవృత్త ఇతి ॥ శృణు

ప॥ అన్యోన్యంలలితైరపాంగవలనైరావిష్కృతాకూతయో-
రౌత్సుక్యాకులయోః కథంకథమపిప్రాప్తక్షపామధ్యయోః।
దైవాదాయతనేక్వచిన్మిళితయోస్సాశంకముత్తామ్యతో-
శ్చేష్టాద్యైరభిజ్ఞానతోऽథ తయోరాసీదనంగోత్సవః ॥

తత్ప్రభృతిచిత్కాలంసోఢవ్యోవిరహవేగః ॥ కింబ్రవీషి ॥ కథంసోఢ-
వ్యః ॥ అప్రతీకారోऽయమనంగశరసంతాపఇతి ॥ నను ప్రేయసీచిం-
తయైవప్రతిక్రియతామ్ ॥ కింబ్రవీషి ॥ సఖేప్రతీకలమపిచింతయామి ॥

ప॥ కథంకామేషుదళితమంగమంగావ్రణంభవేత్ ।
ప్రియాగుణానుసంధానసంధానకరణీనచేత్ ॥

తదపిసంత్రాయతఏవసంతాపః ।ఇతి॥పయస్యఅధ్భుతమనంగ-
హాతకస్యచరితమ్ ॥

ప॥ నిస్సారంక్రమశోధనుః ప్రతిపరుః కింమార్గణైః కింగుణై-
ర్మందాస్పందతివా నవా తరులతాగుల్మాహతస్యందనః
లీనః పాథసి యస్యలక్ష్మశఫరోనిర్దగ్ధమూర్తిః పున-
స్సర్వాంగీణమహోకరోనిసకథంసంతాపమద్యస్మరః ॥

పదాంతరంగత్వా ॥ పురోऽవలోక్య ॥ సఖేపశ్యపశ్య ॥ దృష్ట్వైవ
కింబ్రవీషి ॥ మయాసాంప్రతంసాదరమాలోకనీయాతాం అతిరమ-
ణీయానాకృతీనాం పరంపరావలోకితాతాం పదమాలోకిత-
మేనామాలోకయతాం।ఇతి॥ మన్యేచతావదిదమస్యాః ॥

ప॥ లావణ్యాంబునిధౌస్మరేణమథితేసోమావళీభోగినా
నిక్షిప్తస్తనమందరాద్రిశిఖర ద్వంద్వాంకురంగీదృశః ॥
జాతంలోచనవీచికాసుగరళం బింబాధరేచామృతం
తేనాద్యంవిదధాతితాప మపరంతూజ్జీవనంకామినామ్ ॥

కించ ॥

ప॥ అథ రేపల్లవరాగో విటపసమ్మ్లేషవిభ్రమోబాహ్వోః ॥
అస్యా భుజంగభోగప్రాగల్భ్యం స్ఫురతి కిం చరోఘ్నా శ్యామ్ ॥

ఇతి పునర్విలోక్య ॥

ప॥ స్తనాభోగో మధ్యం తరళయతి తావద్గురుతయా
పృథుశ్రోణీభారశ్చలనమవ (చరణమపి) రుంధే చరణయోః
కరాలంబం దాతుం తదపి బత నాసీదతి సఖీ
కథం కల్యాణీయం మదభిముఖముత్తిష్ఠతి బలాత్ ॥

మయూరక - కిం బ్రవీషి ॥ కథమియం వయస్య మామాలోక్య చిరప
రిచయ సముచిత ప్రణయేవ సవినయముత్తిష్ఠతేతి ॥ అథ కిమ్ । ఇయ
మనంగరాజామాత్యస్య కళానిధేః కళత్రం చంద్రికానామ ॥ కిం బ్ర
వీషి ॥ కేన పునరియమనవద్యాంగీ గణికా సరణిమవతారితేతి ॥ నను
భగవతా భావజేనైవ ॥ కిం బ్రవీషి ॥ యుక్తమాహ వయస్యః ॥

ప॥ విసదృశఘటనాకుటిలం పంకజయోనిం చిరాయపరిభూయ ।
కరుణాశాలీ కామః కాంతానాం కాంతమనుగుణం కురుతే ॥
భవతు వయస్యేన గణికా సతీ పరిగృహీతా కింవా కులాంగనా
సత్యేవ ॥ ఇతి ॥ సావజ్ఞమ్ । కిం గణికాజనం గణయతి సాధారణభు
జంగ ఇవ తవ ప్రియసఖో భుజంగశేఖరః ॥ ఏవమేతత్

ప॥ కృపణో పాధికం ప్రేమ నట సంపణ్యయోషితామ్ ।
పల్లవేషు పరస్త్రీణాం కృత్రిమైసర్గికో రసః ॥

ప॥ శీలం నాద్రియతే కులం న మనుతే నైవానురుంధే గురూన్
నారీణాం కులదేవతాకిల పతిస్తం చాప్యహో ముంచతి ।
కిం బ్రూమః పరయోషితః పునరసా వన్యోన్యానురాగక్రమః
స్వప్రాణానపి జాతు చిన్న గణయత్యేషా విటాపేక్షయా ॥ ఇతి ॥

వయస్య పణాంగనైవ పరిభూయతే గణికాజన గౌరవమ్ ॥ నచైత
దేవమ్ ॥ తదా ॥

ప॥ అశంకితసఖీక్షతం పునరలజ్జముక్తాంబరం
ప్రవృత్తకరణక్రమం ప్రచురచుంబనాడంబరమ్॥
సశబ్దకరతాడనం సపరిహాసనిసంభాషణం
సకస్యసురతంమనోహరతివారవామభ్రువామ్॥
ఉపసృత్య ॥ భుజంప్రసార్య॥
ప॥ ఆస్యతామాస్యతాం తావదుపచారైరలంప్రియే।
క్వాసౌగురుకుచాభోగః క్వేదముత్థానసాహసమ్॥
ఇతిహస్తేగృహీత్వా ఉపవేశ్య ॥ సఖిచిరాయరూపమనురూపం
[illegible] ॥ కింబ్రవీషి ॥ భావకిమేతావతాసంవృత్తమ్।విచారయతు
భవాన్॥
ప॥ వల్లరీషుమధుపేనవల్గితా పద్మినీనపరిభుజ్యతేయది।
కింఫలంకితవసౌరభశ్రియఃకదర్థనాదపికథంచిదుత్థితేః॥ఇతి॥
సఖిత్వమేకాయత్తచిత్తమపిమామన్యాసక్తంభావయసి । నను
నక్తందివమపి॥
ప॥ యత్తావత్పతిబాహుపాశవలయం విశ్లేషయంత్యాగతం
యత్తత్తేకథితంరహస్యమితరావేద్యంచహృద్యంపునః॥
యచ్చాప్యస్థలదింద్రనీలవలయం గాఢంత్వయాలింగితం
తస్మేతామరసాయతాక్షి నితరామావర్తతే చేతసి॥
కించాన్యదపికథయామి॥స్మరతుభవతీసఖీ॥
ప॥ చిరంపత్యానక్తం మయి కృతకసల్లాపిని గృహే
బహిర్వ్యాజాద్గత్వాసుముఖినివసంత్యాంత్వయిపునః।
మయానిర్యాతేనస్మితరుచినిరస్తేతమసియ
త్తదావక్త్రంపీతంస్ఫురతితదిదానీమివతవ॥
మయూరక ॥ కింబ్రవీషి ॥ వయస్యధన్యఃఖలుభవాన్ ॥ యత
ఏవముదీరయంతిపల్లవతల్లజాః॥

ప॥ పతింముక్త్వానిద్రాశిథిలభుజబంధంచలితయా
కవాటంనిశ్శబ్దంలఘువివృతవత్యామృగదృశా।
క్వచిత్కోణేలీనోఘనతమసిసాంకేతికగిరా
సమాహూతస్స్వైరంవిహరతితయాకోపిసుకృతీ॥ ఇతి॥

సఖిసవ్రీడవైలక్ష్యమ్ ॥ కింబ్రవీషి అతఏవభవతాలఘుతా మానీతాస్మీతి ॥ స్వగతమ్ ॥ కథమియముపాలంభగర్భవచన సందర్భేణమామధిక్షిపతి ॥ తదేనామన్యతోనయామి ॥ ప్రకాశమ్॥ సఖికాసౌకంతుకక్రీడాకలితకౌతుకాక్రాంతా ॥ కింబ్రవీషి ॥ ఇయం మమైవమాతృష్వసేయీ మల్లికానామ ॥ మత్కృతస్నేహానుబంధాబంధుజన మతిసంధాయమామనుసంగతావర్తతఇతి ॥ సానందమ్॥ ఇదమపిమమైవభాగధేయమ్ । యత్కరగళితామివకాంచనోర్మికామేకామేవత్వాం విచిన్వతామౌక్తికమాలికేవ పునరియంమల్లికామయాత్వయాసమంసమాసాదితా । తదధునాయదినకుప్యసి॥ కించిత్పృచ్ఛామి ॥ కింబ్రవీషి ॥ పృచ్ఛపృచ్ఛేతి । సానురాగమ్॥

ప॥ ఉన్మీలత్పులకంకపోలతలయోరుద్భ్రాంతమీషద్భ్రువో
రాలోలంనయనాంతయోర్న్యపిబత్యాస్యంప్రవాళాధరమ్।
వ్యాధూతారుణపాణికంకణరవవ్యాఖ్యాతమస్యావచో
మామాముంచవిముంచమామితిమనశ్శ్రోతుంసముత్కంఠతే॥

సస్మితమ్ ॥ కింబ్రవీషి ॥ త్వామేవతావదేనామీప్సితంపృచ్ఛస్వయమేవసాకథయతి ॥ ఇతి ॥ భవతుతావదిమామాలాపయామి ॥మల్లికామాలోక్య॥ అయిమల్లికే॥

ప॥ పతన్నపిపయోజాక్షి పాదమూలేతవాసకృత్॥
కంతుకఃకరలగ్నోయమితిసంతాడ్యతేకథమ్॥

కింబ్రవీషి॥

ప॥ పతితమపిపాదమూలే పశ్చాదుత్పతనశీలమవిలంబమ్॥
కంతుకమపికాపురుషం కరతలలగ్నంనతాడయేత్ప్రాజ్ఞా॥ఇతి॥

అయి కిమేతావతాపరిహీయతే ॥

ప॥ తరుణీపదపల్లవప్రహారం
తరుణాయ్యేపరమం వదంతి భాగ్యమ్॥
పరిపాటలతత్కరప్రహారః
పరిభావఃకిమయం వరోరు తేషామ్॥

మయూరక - కింబ్రవీషి ॥ కథమస్యాఃకులక్రమాగతగణికాక్రమాయాఇవప్రత్యగ్రగణికాయా అపినలజ్జాకణికా ॥ ఇతి ॥ సుతనో కింబ్రవీషి ॥ భావకుంజరమారుహ్య కుటిలద్వారపథేన కిమితిగంతవ్యమితి॥ సబహుమానమ్॥ సాధుమల్లికే సాధుసాధు॥ సఖే కింబ్రవీషి॥ నైవంఖలువక్తవ్యమ్ ॥ కథంవరాహమారుహ్య పురీషంనిషేద్ధవ్యమ్॥ ఇతి॥ మల్లికే త్వమపి ॥ కింబ్రవీషి ॥ అరేమయూరకకులోత్థయామార్ధిన స్తవకతో మందురాధికారేత ॥ గచ్ఛగచ్ఛ కిందాతా వా కిమాదాతా వా త్వమితి ॥ సఖే కింబ్రవీషి ॥ కథమియంగణికాయా జననీవ కటుతరాణికథయతిదురక్షరాణీతి ॥ అపవార్య॥ సఖే విరమ విరమ॥ కుటిలాంతరంగాఃఖలుకుటిలాయతాక్ష్యః ॥ కింబ్రవీషి ॥ కుటిలాంతరంగా ఇతి నవక్తవ్యమ్॥ కుటిలతరాంతరంగా ఇతి॥ కించ॥

ప॥ కింబ్రూమహే కుటిలతీక్ష్ణకఠోరభావా
నాంగేషుమాంతి సుదృశాంకిము తాంతరంగే।
యత్తావదాద్య మలకేషు దృశోద్వితీయ
ముజ్జృంభతే తదితర త్కుచకుంభయోశ్చ

భవతు చంద్రికామాలోక్య సోఢవ్యమితి ॥ చంద్రికే కింబ్రవీషి। మయూరక త్వయి కించిత్ప్రథమముదితమవినీతమ్ । తదనుయావనమదదుర్లలితాయామస్యామపి కించిదుదంచితమ్ । కిమేతావతా ॥ పశ్య కందుకక్రీడాచాతుర్యమస్యాః పల్లవపాణేః॥ అయిమల్లికే - ముధా మాకృథాః కలహం పరిహాసకుతుకే మయూరకే । విహర తావత్కందుకేనేతి॥ సహర్షమాత్మగతమ్ । దిష్ట్యా మల్లికామయూరకా సమీకృతవతీ చంద్రికా॥ ప్రకాశమ్॥ సఖే పశ్య పశ్య॥

ప॥ గుణినమథాపి సువృత్తం తాడితమాలోక్య కందుకంతన్వ్యాః॥ పరిస్ఫు
త్యతికుచభారః॥ కింబ్రవీషి॥ కర్కశవృత్తస్యకుత్రకారుణ్యమ్॥
వయస్యదీయతామితోదృష్టిః । యత్రశుకమాలాపయతి శుక
భాషిణీ॥ ఇతివిలోక్య॥ సకౌతుకమ్॥

ప॥ ఆలాపయంత్యాశ్శుకమాయతాక్ష్యా
మూర్తా ముఖస్థాక్షరపఙ్క్తిరేవ।
విలోక్యతేఽస్యా విమలేకపోలే
తాటంకముక్తామణిబింబదంభాత్॥

శ్రవణమభినీయ॥ కోయంకలకలః పౌరాణామ్॥ కింబ్రవీషి॥
వయస్యగత్వానిరూపయావ ఇతి॥ సఖిసావధానంతిష్ఠ॥ కతిచిత్ప
దానిగత్వా॥ పురోవలోక్య॥ సఖేపశ్యపశ్య॥ అయమిహ॥

ప॥ పౌరానాకులయత్యలం తత ఇతః పశ్యన్ప్లవత్యాపణే
వ్యగ్రానాపణికాన్నివృత్యవదనంవిత్రాసయన్ గర్జతి।
పాణిభ్యాంయుగపన్నఖైశ్చముహుర్గ్రస్తౌతిముగ్ధాన్యవాన్
ధావత్యుత్ప్లవతే ప్లవత్యపికపిః ప్రాసాదమారోహతి॥

సహాసమ్॥ కింబ్రవీషి॥ ప్రతిష్ఠాలక్షితం ఖలు ప్లవంగచేష్టా
లక్షణమ్॥ పశ్య॥

ప॥ లీలాచంక్రమణైర్వ్యటంకశిఖరశ్రేణీషులోలంచరన్
ఆసీనఃక్వచిదూర్ధ్వజానుకలయన్ శేషస్సముజ్జృంభణమ్॥
వ్రీడాకారివిచేష్టితైర్విజనయన్ స్వార్త్రాణివాసుభ్రువాం
పౌరాణాంపురతశ్చరన్ ప్రహసనంప్రస్తౌతిశాఖామృగః। ఇతి॥

శ్రవణమభినీయ॥ అయమిదానీమ్॥

ప॥ నాడీభేదవిభిన్నకాలకలనా విజ్ఞానసంసిద్ధయే
దైవజ్ఞాభిహతాదమందఘటికాఘంటాముఖేరుత్థితః।
లోకానాంశ్రవణోత్సవంవిరచయన్ రుంధన్ క్రమాద్రోదసీ
ద్రాఘీయాన్నినదఃకదంబముకుళన్యాయాత్సముజ్జృంభతే॥

తదయమధ్యాహ్నసమయోవర్తతే ఊర్ధ్వమవలోక్య ॥
సఖేపశ్య॥

ప॥ పాదానుదగ్రతరపర్వతమస్తకేషు
విన్యస్యసాంద్రరుచిరద్యసహస్రభానుః॥
అన్వేష్టుమంధతమసంగహనేషులీన
మారోహతీతిగగనాగ్రమయంప్రతీమః॥

కింబ్రవీషి ॥ మమతుపునరేవంభాతి॥

ప॥ కాంతారలీనమివసంతమసంవిచేతు
మాకాశపాదపశిఖామధిరుహ్యభానుః।
ఘరాయోహ్యయంపతనభీతఇవాఖిలాశా
శాఖావళింనిజకరైర్యుగపద్బిభర్తి॥ఇతి॥

సర్వతోవలోక్య ॥ అహోస్థావరాణామపిశరణాగతపరిత్రాణపరాయణతా॥ పశ్య॥ అంగుళ్యాదినకరమండలంనిర్దిశ్య॥

ప॥ కోపాదేషకరాన్ప్రసార్యకురుతేసన్నాహమహ్నాంపతి
శ్ఛాయాంనాశయితుంనిజాతపభరత్రాణోద్యతామద్యతామ్।
ఏతేభూమిరుహాస్తుపల్లవకరైస్సంరుధ్యభాస్వత్కరా న్గోపాయంతి॥ కింబ్రవీషి॥ నకోనువాపరపరిత్రాణోద్యతంత్రాయతే॥
పరంతుచ్ఛాయాపరిపాలనంనపాదపానాంప్రశంసాపదమ్॥

ప॥ యేపాలయంతినిరుపాధిఫలాదిభిస్స్వైః
పాంథానరీతోపివిషయాతర్వచసప్రయాతాన్
స్వాకారమేవదధతీంస్వశరీరజాతాం
ఛాయాంనపాంతితరవఃకథమాతపాత్తే॥

ఇతి॥ అన్యతోదృష్ట్వా॥

ప॥ కమలోదరమకరందంసపదికదుష్ణంవిహాయసానందమ్।
మదశిశిరకరటపాళీమిభకలభానాముపైతిమధుపాళీ॥

కతిచిత్పదానిగత్వా ॥ ఇత్యమిహ ॥

ప॥ సిక్తంస్వేదపయోభిః సక్తంకరజవ్రణేషుచార్ద్రేషు।
సీతత్రుటిసంకుచదధరంకంచుకమబలాశనైర్ధదంచయతి॥

కింబ్రవీషి॥ ఏవమేతత్॥

॥ ఉచ్చైరున్నమనాద్భుజాలతికయోరున్నమ్రతాపార్శ్వయో
రార్ద్రార్ద్రనఖవ్రణాంకవలయావాదర్శయంతీకుచౌ॥
బిభ్రాణాచుబుకాంచలేనసిచయం బింబాధరాపాటలం
కాంతాముంచతిదుస్సహోతపపరిక్లాంతాశనైకంచుళీమ్॥

ఇతి॥ పునర్విలోక్య॥ కథమగ్రతఏవసముదగ్రకనకదండకలితపాం
డురాతపత్రపుండరీక మండలచ్ఛాయాంతరితఘనాతపాకాపి కమల
ముఖీసఖీకరకమలమవలంబ్యసలీలమభిముఖీభవతి॥ నిర్వర్ణ్య॥

ప॥ కర్ణేసారంహారంముఖపరిమళం మోహనదృశో
రుచాంనేతానేతాకమలమమలంబాంధవమితి।
రుషాచ్ఛత్రచ్ఛద్మా తిరయతి రవింశీతకిరణః
దురాలోకంలోకెరిపువిభవమాలోకయతికః॥

సప్రత్యభిజ్ఞమ్॥ కథమియమస్మదపహృతకౌమారానాతిచిరాదే
వసమగ్రయౌవనావతారా తారా॥ యతః॥

ప॥ ఉద్భేదంప్రతిపద్యపక్వబదరీభావంసమేత్యక్రమా
త్పున్నాగాకృతిమాప్యపూగపదవీమారుహ్యబిల్వశ్రియమ్।
లబ్ధ్వాతాళఫలోపమాంచ లలితౌమాసాద్యభూయోధునా
చంచత్కాంచనకుంభజృంభణమిమావస్యాస్తనౌబిభ్రతః॥

అలింగ్య॥ ఆత్మగతమ్॥

ప॥ అలంక్రోడీకర్తుంయదపహృతమస్యంగమభవ
ద్భుజేనైకేనాపి ప్రథమపరిభోగేమృగదృశః॥
తదేవాద్యప్రేష్ఠాగతమపి మదంగైకరసతాం
నయాతిప్రోత్తుంగస్తనభరతయాబాహుయుగళే॥

ప్రకాశమ్॥ అపినామ యదాకదాపాస్మరసి భుజంగశేఖర మ్సోపాలంభమ్॥ కింబ్రవీషి॥ "కిమితిస్మరామికితవాచారంభవంతమ్॥

ప॥ మాయావిస్మృతికరఖేశాత్మని దయాదూరేమృషాభాషణే
మిథ్యాబాహ్యావిడంబనైకచతురే శ్రీకృష్ణకిం మేత్వయి॥
ఆస్తేకోపివియోగభీరురనిశం కృష్ణో మమాంతర్బహి
ర్యంపశ్యామిచసల్లపామిచముహుశ్శ్లిష్యామిహృష్యామిచ॥

ఇతిసహర్షమ్ ॥ ఆత్మగతమ్ ॥ కథంవారయువతీ జాతేరపి ప్రేమబంధురంహృదయమ్ ॥ సఖిజానామి తె సహజానురాగ రమణీయంచేతః ॥ భవతుకేయంపార్శ్వవర్తినీ ॥ యస్యాః॥

ప॥ కించిత్కించిదుదంచతీవవలయాకారేణవక్షస్థలీ
మందంమందమివాధిరోహతివచోలీలాక్రమేవక్రిమా॥
స్తోకంస్తోకమివావిరస్తిసరసక్రీడా (విడా) విలాసోదృశో
ర్వారంవారమవేక్షతేచమదనోవస్తుంవరాంగ్యావపుః॥ కించ॥

ప॥ పద మధరదళే విధాయరాగః
ప్రవిశతిసంప్రతిమానసంమృగాక్ష్యాః॥
పతతి కుటిలతాపి కుంతలేభ్యో
విపులవిలోచనలోలవీచికాసు॥

కింబ్రవీషి॥ భావఇయంమమైన కనీయసీశశిరేఖా॥ ఇతిసప్రత్యభిజ్ఞాశ్చర్యమ్ ॥ కథమేతావత్యైవా నేహసా తావదియమీదృశీమాకృతిసంపదమధిగతా ॥ మమత్వివమామాలోకయతః॥

ప॥ అవ్యక్తవర్ణమపికర్ణరసాయనంయ
త్ప్రాయశ్స్ఖలత్పదమపిప్రియదర్శనంయత్।
ఆభాషణంచగమనంచతదేవసాక్షా
దద్యాపిమేభవతిశైశవవృత్తమస్యాః॥

తదస్యా అపి కౌమారమల్లీమేవ హరిష్యామి। మయూరక కిం బ్రవీషి॥ విదగ్ధః ఖలు భవాన్ ముగ్ధాంగనా జనమనోరంజనకలాసు॥ ఇతి॥ యద్యేవమంగీకరోతి ప్రియసీతారా॥ తర్హి సఫలం మే వైదగ్ధ్యమ్॥ సఖే కిం బ్రవీషి॥ మదనుభుక్తశేషం కిల తయానుభోక్తవ్యమ్॥ గచ్ఛ గచ్ఛ॥ కఠోరతాపేన పాదనఖంపచే పథి కిం వృథాలాపేనేతి॥ తర్హి గచ్ఛామి॥ వయమప్యుద్యానవాటీం ప్రవిశ్యాతపం నేష్యామః॥ సఖే పురోద్యానపద్యాం దర్శయ। కిం బ్రవీషి॥ ఇత ఇత ఇతి॥ పరిక్రమ్యావలోక్య॥ సకౌతుకమ్॥ కథమత్రైవ సరస్యాం మాధ్యాహ్నికస్నానమాచరంతి మహీసురాః॥ విహస్య॥ కిం బ్రవీషి॥ అనవరతజడాశయపరిచయాదేవ నూనమేషాం శ్రోత్రియజడానాం ప్రతిదినమతిశేతే మతిజాడ్యమ్॥ కించ॥ సీతాసితసరిత్ప్రముఖమహాతీర్థరాశే రపి మహత్తరమిదం మరకతనామకం సరః॥ పారలౌకికసుఖసాధనమితి పౌరాణికగాథామనుధావతామవనీసురాణామవారణీయమంభోవగాహనవ్రతమ్॥ ఇతి॥ నను రహస్యవిదామత్రైవ సుఖమస్తి॥ యతః॥

ప॥ దరహాసవిలోకనాపదేశా న్నిశితే యత్ర సితాసితే తటిన్యౌ।
సుదృశాం పురతో విగాహ్య తస్మిన్ సుఖమత్రైవ భజంతి కేఽపి ధన్యాః॥

అన్యచ్చ॥

ప॥ భృంగోత్పలాంబురుహకంబుమృణాళకోక
శైవాలవీచిసలిలభ్రమసైకతాని।
యత్రేభహస్తకమఠస్ఫురితాని భాంతి
క్రీడంతి తత్ర రసికాః స్మరసంసరస్యామ్॥

కిం బ్రవీషి॥ సఖే దీయతామితో దృష్టిః॥

ప॥ అంబుసిక్తవిమలాంబరాంతరా
ద్బింబమానజఘనోరుమండలాః॥
ఉత్తరంతి సరసోఽద్య బాలికా
శ్చిత్తమోహకరసిద్ధమూలికాః॥ ఇతి॥

దృష్ట్వైవ స్మరణ మభ్యనీయ! వయస్య!

ప॥ విమలసలిలాంతస్తారకాంబరప్రతిబింబితాం।
ముహురవయవశ్రేణీ మేణీదృశాం మను పశ్యతః॥
స్మరతి తదలంచిత్తం వ్యక్తం యదారచయన్ పురా।
ముషితవసనైర్మందం మందం గతైర్మయి గోపికాః॥

పునః కిం ప్రేక్షసే ॥ ఇతో విశదతనశ్చిసీదళచ్ఛాయాయాం వికచరాజీవరాజవిరచితనివాసా విహరంతి రాజహంసా ఇతి ॥ నివర్ణ్య॥

ప॥ ఛాయామాయతనాళపత్రకపటచ్ఛత్రోదితామాశ్రితా।
దూర్వాశ్యానిజపక్షపాతి భవనం కోశోదయామోదినీ॥
సానందం కలభాషితాని కలయంత్యాబద్ధపద్మాసనా।
లక్ష్మీస్సన్నిందతి రాజహంసపరిషన్నామానరూపామియమ్॥

పదాంతరం గత్వా ॥ ఇదమివాసీమ్॥

అవిరళదళకరని వారితరవికరప్రవేశం, రవికరప్రకాశచకితగురుతిమిరశరణీకరణీయలతాగృహప్రదేశం, క్వచనసముల్లసితశతాంగమివ వికచదశోకశాఖాభిః, క్వచిదున్నతమాతంగమివ నిబిడతరతమాలతరుభిః, క్వచిదుదారతురంగమివ క్రీడాకురంగైః, క్వచనవాచాలవందిబృందమివ కలకలాయమానకోకిలకులైః, క్వచన పునరుత్తంభితపతాకమివ రాజరంభాభిః, క్వచిత్ప్రాంతకుంతమివ కేతకీప్రసూనైః, క్వచిదుత్పతకరవాళమివ చూతప్రవాళైః, క్వచిదుద్ధృతాతపత్రమివ శతపత్రైః, క్వచిదుద్ధూతచామరమివ చపలకలహంసైః, క్వచిదుపసంగీతమివ మధుపఝంకారైః, క్వచిదుదంచితనటనచటులవారవనితానికురుంబమివ మలయానిలచలితలలితలతాభిః, క్వచిదుపరచితవితానమివ కాయమానైః, క్వచిచ్చిత్రపటమంటపమివ కుసుమితలతానికురుంబైః, సమంతతః కుసుమశరశిబిరమివ పునరనేనసకలేనాపి స్ఫురతి పురః పురోద్యానమ్ ॥ అపిచ॥

ప॥ మధురాప్సరోవిలాసా మధురసకలనాకులాళిసహకారా।
అక్షతరూపశ్లాఘ్యా వనితాజనతేవ భాతి పుంవన్యా॥ కించ॥

ప॥ అళికులసదగరుతిలకా చలదళకాంతానువర్ణకృతమాలా।
తరుణవయోరమణీయా తరుణీలీలేవ భాతివనరేఖా॥

అపిచ

ప॥ మృదులవలిలలితమధ్యం పృథులకుచం చారువిపులభూజఘనమ్।
పున్నాగస్పృహణీయం స్ఫురతివనం యౌవనంచ నారీణామ్॥

వనంప్రవిశ్య॥ సఖే పశ్య పశ్య॥

ప॥ మందమందముపగమ్య మారుతే మంజరీకుచకిశోరకస్పృశి।
రాగవత్యపి రసాలవల్లరీ పల్లవేన పిదధాతి పాణినా॥

పునర్విలోక్య॥ కోయమపరిశీలితసన్నివేశఇవ, భూతావిష్ట ఇవ, ముక్తచైతన్యఇవ, ముషితేంద్రియఇవ, అనాయతమిత స్తతో వివశమేవకథంకథంచన బలాదాత్మానంసంచారయన్, క్వచిదపిన విశ్రామ్యతి॥ నిపుణంద్ృష్ట్వా॥ మయూరక॥ కింబ్రవీషి॥ వయస్య కలహంస కోమదనవిహ్వలఃపరిభ్రమతీతి॥ ఉపసృత్య॥ వయస్యకిమిత స్తతో భ్రామ్యసి॥ కింబ్రవీషి॥ కింకరోమి॥

ప॥ అత్రాకారితమత్రచుంబితమిహాశ్లిష్టంచహృష్టంసఖే।
స్తన్వంగ్యాత్రవిసృష్టమత్రశయితంచాత్రైవసంభాషితమ్॥
ఇత్థంకుంజగృహేషుతాంసుమనసస్తల్పేషువాపీతటే।
క్రీడాసైకతకేషుచప్రతిపదంభ్రామ్యస్యభ్రామ్యామిహ॥ ఇతి॥

కయాగణికయాముషితచేతసోభ్రమ్యసి॥ కింబ్రవీషి॥ అంకితముచ్యతేగణికయేతి॥ కథంగణికాజనకాముకస్త్వయస్యః॥ కింతు॥ ప్రభాకరకళత్రస్యపద్మిన్యాః కైరవివిలాసైర్విభ్రాంత స్వాంతతయామనాగపి నాత్మనఃప్రభవామీతి॥ సఖేసాధుసాధు॥

ప॥ ఉపరిప్లవస్వభావాఃప్రాయోగణికాశ్చతార్కికాశ్చ।
కథయకథంగాహంతాంరసికానాంమనసిసరసిచస్వైరంసాల్॥

మయూరకసశిరఃకంపమ్॥ కింబ్రవీషి॥ సదృశఏవపద్మిన్యాంకలహంసస్యరాగానుబంధః॥ అపిచ॥ తాదృశమేవతస్యాస్సౌందర్యమ్॥ యతః॥

ప॥ వీథీముష్ఠైఽయవినామవిలాసినీనాం।
దేవోత్సవాదిదివసేషు యదాకదాచిత్ః
వ్యాజాతురాతో౽పి నివృత్త్యపునో౽బుభోపి।
పశ్చాల్లగంతిపరిఫుల్లదృశో౽యువానః॥ ఇతి॥

సఖే కలహంసక కథమనాయాసె నాసయాసమమాత్రే ౹వో౽ద్యానేమిళితో౽సి ॥ కింబ్రవీషి ॥ కథమనాయాసమాసాద్య తే పరకళత్రమ్॥ శృణుతావత్॥

ప॥ వీక్షావిభ్రమచేష్టితైరపిమనో౽భిజ్ఞాతుమేవాక్షమం।
జ్ఞాతేప్యాలపితుం నశక్యమథవా సంభాషితాపిక్రమాత్॥
నేతవ్యాస్వవశం కథం వశమథానీతాపికృచ్ఛ్రాత్కచి।
న్నిర్విఘ్నం పునరంతతః పరవధూరాసాద్యతే వానవా॥

ఇతి॥ ఆత్మగతమ్॥ ఏవమేవతత్॥ అత్రాయం సో వామినీకాముకో౽ మయూరక ఏవో౽దాహరణమ్ ॥ అథవాత్రమధ్యేన తిష్ఠతి భగ్నభాగధేయేకేన స్యగవేషణయా॥ ప్రకాశమ్॥

ప॥ కిమాలాపస్సైన్వైరంక్షణమపికిమేకత్రవసతిః।
కిమాశ్లేషో౽గాఢం కిముహృదయసాహిత్యమథవా॥
రతాంతేవిశ్రాంతిః కిమిహ పరకీయాసుఘటతే।
తథాప్యాశ్చర్యం సః పరిపతతి తాస్వేవహృదయమ్॥

తత్కథమాసాదితాపద్మినీవయస్యేన॥ కింబ్రవీషి॥ సఖే తస్యాః కృతే మత్కృతాయాః సోమాసమేకం సక్తందిపమపికథ్య మానో౽నపార్యత ఏవ, శ్రుత్వావాకిమస్తితతః ప్రయోజనమ్, ఫలితంతు కథయామి॥

సాఖలు ప్రథమావలోకనప్రభృతి ప్రకర్షేణ వా ప్రాచీనపుణ్యపరిపాకానాం, అనుగ్రహేణ వా శుభగ్రహాణాం, మానుకూల్యేన వా కులదేవతానాం, మనురోధేన వా మధుమాసవాసరాణాం, దాక్షిణ్యేన వా దక్షిణానిలానాం, గౌరవేణ వా కోకిలగురూపదేశానాం, మహిమాతిశయేన వా మధుమదచపలమధువ్రతవిరుతమంత్రాక్షరాణాం, ప్రభా

వేనవా ప్రసవరశ్మిస్నిగ్ధ చూడాలానాం, మహత్తయా వామదనమహీ రాజాజ్ఞాభిభూతీనామ్। కింబహునా ॥ స్వకీయేనైవ పరతాపాసహిష్ణునా, స్వభావ (స) తరలేన, రసికసమాజహృదయరంజనేన, వరప్రార్థనాభంగభీరుణా, నిసర్గసరసేన, ప్రకృతివిశేషేణ నాం స్వజనస్యోపరి పరిగ్రాహితరాగానుబంధా, బంధూనపి శ్వశ్రూమపి శ్వశురమపి పతిమపి పరిజనమప్యతిసంధాయ కృతసమయబంధా, యదాయదాస్యాయమేవ మామధిగంతుముద్యతవతీ, తదా తదానీం పరమస్వైరిణా సదృశసమాయోగవిఘటనపటలేన, పరశ్రేయోవిఘాతకారిణా, ప్రకృతిదారుణేన, కమలాగంధవిధురేణ, వాత్సల్యకథానభిజ్ఞేన, దుర్విదగ్ధేనవిధినా, బహూనపి వాసరాన్న కేవలం విఫలమనోరథా కములినీకృతా, కింత్వసావహమపి శోకమలినీకృతః ॥ హన్త స్తనేషు ప్రసరహానిగభస్తిమాలినిశ్నైర స్తగిరిమస్తకా (శిఖరా) దవతీర్ణే [illegible] మండలమ్, ఉపరిలగ్నమయూఖమంజరీభిరివ, రవిపతనపరిక్షుభితజలధిజలోత్పతితబాడబశిఖాభిరివ విరహిజనహృదయతాపాగ్ని [illegible] విలీనపరిశ్లిష్ట మదనవిస్పష్టదహనహేతిభిరివ సంధ్యారాగరుచిభిః రాపాటలేషు పయోదపటలేషు దుర్నిమిత్త [illegible] వేగాసమీ [illegible] తరమేవ తారతరవిరావముఖరముఖేషు, అభితః కృతపక్షపుటవిధూననం చ శిశిరకుసుమరసపరాగపిహిత నిజహితకులాయమహీరుహాగ్రేషు విహంగేషు, తదాలోకనభయాదివ శ్రియాఘటిత దళకవాటేషు కమలవాటేషు, తత్కృతదురంతసంతాపాదివ సంజాత విస్ఫోటేషు కుముదముక్తాస్ఫోటేషు, పథిసముత్తరంగదుత్తుంగ తదంగారకణికాస్వివ దర్శితావతారాసు తారాసు, గగనతలగాఢలగ్నైర్యతి బహులతయా పునరవగళంతీభిః తదుజ్జ్వలకజ్జలధూళీభిరివ తమఃపటలీభి (తిమిరపాళీభి) రాక్రాంతేషు దిగంతేషు, విస్ఫురత్తదీయవిస్ఫులింగేష్వివ విద్యోతిత వనాంగణేషు జ్యోతిరింగణేషు, కించవిఫలజనచక్షుషి విస్ఫురిత సకలతారకారోచిషి ప్రచీయమానకౌశికదృగాయుషి దూరదృశ్యానలార్చిషి, ధూయమానచక్రవాకహృద

యూషి చంచరీకపరిపీయమాన కువలయమకరందవిప్రుషి, ఉత్కో
లచకోరకాతృషి ఉన్మిషదశేషౌషధిజ్యోతిషి ఉదగ్రదీపికార్చిషి ఉ
ద్బోధితకుసుమధనుషి, శిశిరమరుదనుమీయమానసరసి, సప్తసం
ధ్యారాగతేజసి, అపరిదృష్టచంద్రమసి అపవిష్టచంద్రికామహసి,
తస్మిన్నస్తే సహసి ప్రబలతమశ్శటలపటీకృతావకుంఠనతయా కేనచి
దప్యలక్ష్యమాణో నిభృతపదక్రమం క్రమాత్పురభాకరగృహప్రాం
గణల ప్రవిశ్య తస్మిన్నేవ పూర్వకృతసంకేతే స్నానినికేతే వ్యవస
మ్ ॥ ఇతి॥ తదిహ సంప్రదాయజ్ఞోసి॥

ప ॥ స్నానాలయే పాతతనిష్ఠురరేవా గోష్ఠీ హిపాకుప్పకుటీరకేవా।
పరాంగనాభోగపరేణయూనా వాప స్త్వన్యమాలోకవిలోపశూన్యే॥

తత స్తతః॥ కిం బ్రవీషి॥ తత స్తస్యా దేవర స్తదేవగృహం గృహీత
ధూమవర్త్మ రంగారార్ధ ప్రవిశ్య ముపవిశ్య చుల్లీసమీపభువి త
త్రత్యైరేవ కేశచిల్లిప్యప్యవశిష్టేన కాష్ఠేన గాఢావనమితమూర్ధా
కించిదుల్ముకముల్లలయన్, ఉపరిబద్ధభస్త్రాపరాగముత్సారయన్,
వదనముత్తాయ్యావ దేవ దరిదృశ్యమానాంగారరుచిభిరగ్రతమిరని
కరం మదీయస్యైవ నైశానుకమపసారయతిస్మ ॥ ఇతి॥ హంత అత్యా
హితమత్యాహితమ్ ॥ తత స్తతః ॥ కిం బ్రవీషి ॥ తావ దేవమదుపకం
ఠగతే సలిలకలశేవస్తైవ నిపాతితే తదంబుపరివాహవిగాహనసమ
యసమనపూత్కార-రిముక్తితేనకదుష్టేన భస్త్రనాయుగపదేవ నాసా
నయనవదనవివర పాతినా కమపి వికారమాపాదితః ॥ తదాకులఏవ
కలశపతనచకితపలాయమానగృహబిడాలకం కలశపతనకారణమ
న్యమానో మన్యుపాశపడ్ విస్తమ్త్వవశిష్టేనకాష్ఠేనక్షిపన్ పత్న్యపుటే
నాసికాముఖరంధ్రకర్ణాంశ్చ పటాంచలేన పరిమార్జయన్ సప్రహు
తాశనతయా నిరాశో నిగడితః॥ ఇతి॥ సహర్షమ్॥ దిష్ట్యా పునరుజ్జీవి
తోసి॥ తత స్తతః॥ కిం బ్రవీషి ॥ గత్వా చ పంచషాణిపదాని పునరేవ
నివృత్య నామకరేణ కవాటమాకృష్య బహిరాయసకీలేన బధ్వా నిరగాత్

ఇతి॥ సవిషాదమ్ కష్టకష్టమ్ ॥ తతః కింబ్రవీషి॥ అథకథంచనకంచిత్స
మయమవస్థితో మందమందం కవాటపుటంవిఘటయితు మనేకధా
ఆత్తానయాయస్య నీరంధ్రకృతబంధనతయా బహుభిరప్యుపాయైరశ
క్యవిఘటనమవధారయన్నచింతయమ్ ॥ తదాఖలు ఇదంకవాటబంధ
నమకించిత్కరంభవేత్॥ యదినసాంప్రసీదతిమత్ప్రియసీద్ధినీ ॥ య
దిచ కేనచిదంతరాయేణోపహన్యమానయాతయా సదనాన్నిర్గం
తుమేవనపార్యతే ॥ తదాపునరత్ర గాఢకవాటబంధేషు సేష్టకచితభి
త్తౌ అభేద్యోపరిచ్ఛదే సద్మఛద్మని దారుపంజరే బుద్ధిపూర్వకమాత్మ
నైవనిపాతితస్యమమప్రభాతే గృహపతికరపతనమవశ్యమసంశయ
మేవభవిష్యతి॥ కోఽత్రప్రతీకారః, కోవానిర్గమోపాయః, కావా
చయుక్తిః, కింవాశరణం, కస్మైకథయామి। కథంవాజనోపహా
సంపరిహరామి, కథంవాగౌరవంపరిపాలయామి, కథంవాబం
ధుగృహేషుసంచరామి, కథముపశాంతవ్యోపవాదః, కథమపలో
కనీయాంగురవః- సర్వథా చోరంవా జారంవా వ్యపదిశంతిజనాః ॥ కి
మనుభూయమహత్ఫలమేతావతః పరిభవస్యభాజనతాంనీతోఽస్మియ
దనుసంధాయసర్వమపివిస్మరిష్యామి॥ కించ॥

ప॥ నాలింగితంఘనపయోధరతుంగమంగం
నాస్వాదితంమధురమప్యధరప్రవాళమ్॥
నాఘ్రాతమాననసరోరుహమప్యముష్యా
హంతాధునైవకథమాపతితోఽంతరాయః॥

ఇత్యాదికమీలితలోచన ఏవాకలయన్ కమపి పద
శబ్దమశ్రౌషమ్ ॥ శ్రుత్వాచోన్మీలితనయనో ద్వారసంధివివర ప్రవి
ష్టైరాయామిభిరిందు కాంతమయకుంతానుకారిభిః అర్ధావమథి
తగేహాంధకారైః రపరిస్ఫుటాకారవిశేషమర్థజాత ముపదర్శయ
ద్భిరనతిబహుభిరిందుపాదైరనుమిత చంద్రోదయసమయపరిమాణః
సాశయం సాశంకంచ కవాటవివరదత్తచక్షుః, అతిప్రౌఢచంద్రా

శేషతయా నిశ్శేషపరిస్ఫుటాకృతిం, దరఫుల్లమల్లికాదామవలిత కేశ
కలాపం శశికిరణపాళీపరివేష్టితమివ తిమిరపటలం శిరసా ధారయం
తీం సదనవనవిహారచకోరశాబకబళితచంద్రికాకచ్ఛప్రదేశౌ అ
చ్ఛకపోలకాంతిపూరైరాపూరయంతీం, శ్రుతిపథపలాయనఘనజంఘాల
విపులలోచనవసతిసీమావిభాగహేతునా సేతునేవ నాసావంశేనా
లంకృతాం, గృహదీర్ఘికావికాసికువలయావతంసమపసారయితు
మివ తత ఇతో ధావత్సు కటాక్షేషు విక్షిపంతీం, జాంబూనదాంబరపరివి
హితావగుంఠనతయా సహోదరీ మోహమిళిత మేవ సౌదామినీలత
యాకృతాశ్లేషాం, విమలనఖమణిప్రతిబింబడంబర కృతపాదపతనం
వదనకమలపరాజితచంద్రమసం పదక్రమోపదేశేన పదే పదే విధూ
యావధీరయంతీం, గురుకుచకుసుమమంజరీ మంజుళతనులతాం పరిము
ళతరళపటీరపవమానాం అంగసంగిని వ్యస్తపటాంచలోల్లసనక
పటేన పాణికమలేన పరిహరంతీం, ప్రావృషమివ ఘనపయోధరాం,
శరదమివ ప్రసన్నసరసాశయాం, చంద్రరేఖామివ చారుసుధాధరాం
సముద్రసంపదమివ సమకరస్ఫురితకలశశోభితోయాం, తారామివ
సుగ్రీవాధిరోపితహారాం, సుయోధనసేనామివ కర్ణావసక్తగాంగే
యాభరణాం, సుమేరునగామివ సువర్ణమేఖలాం, సురవనీమివ సు
రతమీచిరోపగూఢస్వాంతాం, సముగ్రకలావయవామపి దర్శితతాసం
గవిభ్రమాం, సేనామపి అబలాం, సంజాతసాత్త్వికోదయామపి సాం
ద్రతమోవిగాహనకుతూహలాం, గుణానురాగిణీమపి చంద్రదోషాగమో
త్సుకాం, పరలోకభీతామపి అంగీకృతస్వైరభావాం, తామేనకాం
తామపశ్యమ్ ॥ ఇతి ॥ సఖేఖరకిరణసంతాపితే శిశిరకరకలావలోకన
కుతుకీ కుముదాకరః ॥ తత స్తతః ॥ కిం బ్రవీషి ॥ తత స్తవావలోకనసుధా
రసాప్యాయిత సకలావయవతయా కమపి ప్రమోదభరమంతరమాం
తరమాసాద్యసద్య ఏవ తయా విఘటితే కవాటబంధే ప్రాగేవ దరవివృ
తకవాటపుటనిహితకరః పురస్తాన్నిస్సార్య పూర్వకాయం కా

యజస్సామ్రాజ్యకమలామివ పద్మినీంకరే గృహీత్వా తదేవమజ్జనని వేశం ప్రావేశమ్॥ (ప్రవిశ్య)॥

ప॥ ధమ్మిల్లం సుమమల్లికాం చ కుచకీమిదం గృహాణాసి చేలాంచలం
హార స్త్రుట్యతి తిష్ఠ తిష్ఠ గురవో నిద్రాం న గచ్ఛంతి సః॥
మందం జల్ప గృహే పతిస్స్వపితి మే ధూర్తేతి సల్లాపినీ।
మామాలింగ్య పత్యముక్తవసనా సా సత్వరం ప్రేయసీ॥

ఇతి॥ సఖేమానస్యేఽసి॥

ప॥ వేశ్యా కింతవ కంచుళీం శ్లథయితుం వేణీగ్రహం మాకృథా।
రాజ్యం నేదమ రాజకం తవ బలాత్కారేధికారః కుతః॥
నీవీం మాస్పృశ తేస్పృశామి చరణావిత్యాలపంతీ హఠాత్।
ద్వారాలం పరిరభ్య తత్ర పవనవధూ నిస్స్వయం పిధత్తే యువా॥

తత స్తతః॥ కింబ్రవీషి॥

ప॥ పాదాగ్రేణ కథంచన స్థితవతీ బాహూ నిధాయాంసయో।
రుత్క్షిప్యోరసి మే గురు స్తనభరే ణోల్లేఖనం కుర్వతీ॥
బాలా మంజు నలిన పల్లవచపలం స్పృష్ట్వా కపోలస్థలం।
* కర్ణే సా కిర తస్య కామపికలవ్యాహార రూపం సుధామ్॥

యథా కిలాహ్వయాహం శిరో వేదనాదూయమానేన ఆర్యపుత్రేణ శ్వశ్రూసమీపఏవ శయితుమాదిష్టాస్మి॥ శ్వశ్రూశ్చ ప్రాగేవ ఘూర్ణం శయనగృహం ప్రతి ప్రస్థాప్య నిద్రాం ప్రవిష్టవతీ తే॥ తదేహి తావద్ బావామ శయనకం పురోద్యానే విహరావః॥ ఇతి॥ సాధు మంత్రితం తయా॥ మాం శ్వశ్రూసమీపశాయినీం మన్యతే పతిః, పతిసమీపశాయినీం మన్యతే శ్వశ్రూః తదుభయతోపి భయం న శంకనీయమితి॥ తతః॥ కింబ్రవీషి॥ తతః వికసితనారికేళతరుశాఖాదళవలయకాయమానాం చరితచంద్రికాధోరణ్యా సరణ్యా తయా తమన్యా తావదిదమేవోద్యానమానీతోస్మి॥ ఆనీయ చ సా॥

---

* ఆసించతి మమ కామపి శ్రవణయో రాలాపరూపం సుధామ్॥

ప॥ సల్లాపకేళికరతాడనసోపహాస।
తాంబూలచుంబనకుచగ్రహణైర్విహారైః॥
ఉద్బోధితాఙ్గజతయా స్వయమేవ తావ।
త్ప్రావర్తత ప్రథమతో రతయే నతభ్రూః॥ కించ॥

ప॥ కంఠాశ్లేషణమున్నతస్తనభరశ్రోణీతటగ్రాహిణం।
సంసక్తోరుయుగం గృహీతజఘనప్రాకారమస్యాంతతః॥
ప్రాగేవ శ్లథబంధమిందువదనా గాఢావమర్దాసహం।
విజ్ఞాయాత్యజదాశు కాంచనపటం వ్రీడాకులాపీక్షణమ్॥

ఇతి॥ మయూరక సహాసం కిం బ్రవీషి॥ కాంచనపటమిత్యభిధాయ మాముజ్జీవితవానసి ॥ యతిర్లాత్మార్థమేవ తాదృశమత్యజదితి కథయసీతి భీతోస్మి॥ ఇతి॥ సస్మితమ్॥ భవతు తతస్తతః॥ కిం బ్రవీషి॥ వయ. స్యతతః పరమ్॥

ప॥ ప్రాగల్భ్యం పురుషాయితే మమ పురః పశ్యేతి సన్నద్ధయా
తన్వ్యా కృతావదురోజయాపి సుచిరం విక్రమ్య రమ్యం తయా॥
శ్రాంత్యా వక్షసి మే నిపత్య చ పునస్సాపత్రపం సస్మితం
సాకూతం చ సమీక్షితం మృగదృశా యత్తత్కథం కథ్యతే॥

• ఏవమనేకవిధవిహారై రాయామవతీమపి యామవతీం విరామవతీమాకలయ్య యావదేవ పునరహమేకవారమాలింగితుముద్యతోస్మి॥ తావదేవ॥

ప॥ కరాభ్యామాస్పృశ్య క్వణితవలయాభ్యాం సరభసం
సహాసజ్యాస్త్వైరం కుచకలశయోరుత్పులకయోః॥
గళే తాం కాంచీదామ స్థలమపి సమాలింగ్య జఘనే
తయా బద్ధో గాఢం తదనుసుకృతీ।

ఇత్యర్థోక్తిపదస్య సత్యమేవ సుకృతీ భవాన్॥ యతః॥

ప॥ పరిరంభకేళి పరిహాస భావనై
ర్నిభృతమాదృతోపి హతమేతి నైవ యః॥

సవధూజనోఽపియతతేయవిస్మయం
గ్రహణాయతత్పురుషపుణ్యగౌరవమ్॥

సనిశ్వాసంకింబ్రవీషి ॥ క్వమమతాదృశంసుఖమితి॥ కస్తర్హి॥ కిం బ్రవీషి॥ సుకృతీకాంచనపటఇతి॥ తత స్తతః॥ కింబ్రవీషి॥ తతశ్చ॥

ప॥ ప్రభాతప్రాయేయం రజని రజనిప్రాగ్గురుజన
ప్రబోధాద్గంతవ్యం విసృజవిసృజేతిద్రుతగతిః॥
పటాంతాల్లగ్నంమాంపరిధుతవతీ పద్మనయనా
ప్రయాతాపశ్యంతీ వివలితముఖేందుఃప్రతిపదమ్॥

తదాప్రభృతి॥

ప॥ అత్రాకారితమత్రచుంబిత మిహాశ్లిష్టంచహృష్టంపున
స్తన్వంగ్యాత్రవిసృష్టమత్రశయితం చాత్రైవసంభాషితమ్॥
ఇత్థంకుంజగృహేషు తాంతసుమన స్తల్పేషువాపీతటే
క్రీడాసైకతకేషుచప్రతిపదం భ్రామ్యామితామ్యామిచ॥

ఇతిపరిత్వా॥ మయూరకకింబ్రవీషి ॥ నక్తందివమపితయాతవకి మంకమారూఢయాభవితవ్యమ్ ॥ ప్రయాతాచేత్కథంనక్తమాగమి ష్యతి ॥ కిమేతావతా ॥ ఇతి ॥ ఏవమేతత్॥

ప॥ అతనుతాప మపాస్యనిశి ప్రభా
కరకళత్ర మసౌ ముకుళస్తనీమ్॥
కమలినీ మచిరాత్కలహంసకో
రమయతీతి వయస్య కిమద్భుతమ్॥

కింబ్రవీషి ॥ యదితావదనేహసం ప్రసూనసమాగమో మాగమ నానుపసంహరతి ॥ తతశ్శుభోదర్కోఽభవిష్యతివానవేతి॥ మయూర కకింబ్రవీషి ॥ ప్రమదవనపాలికాంమరాళి కామాహూయకలహంస కస్యశిశిరోపచారంకారయేతి ॥ స్మరణమభినీయ॥ స్వగతమ్॥ ప్రియా ప్రస్థానవృత్తాంతాధిగమాయ ప్రేషితావనపాలికా మరాళికా॥ ప్రకాశమ్॥ క్వేదానీంమరాళికా ॥ కలహంసక కింబ్రవీషి॥ వయస్య మరాళికానామగ్రహణేనస్మృత్వాకథయామి ॥ సాఖల్వితఃపూర్వ

స్మిన్నేవముహూర్తేవయస్యమేవ సుచిరమిత స్తతోన్విష్యాన్విష్య నవలోక్యక్వాపి మత్సకాశమాగత్య అనేకలహంసకతవప్రియస ఖో ముకుందస్సుచిరమన్విష్టోపినదృష్టః ॥ తదాగతేఽస్మిన్నిదంతస్యక రేసమర్పణీయమితిస్వకరకుసుమపుటికాంతరాదుద్ధృత్య పత్రికా యుగళంమదుపకంఠే నిక్షిప్యమయాపునరయిత్వామేవ తదాగమన పర్యంతంస్థిత్వాగచ్ఛేతి ముహుర్ముహురుదీరితాపి నను తావద హం రాజవల్లభేనమందారేణపురాద్బహిరద్యనక్తం కాళికాయా బల్యుత్సవంకారయతాకుసుమానయనాయాదిష్టాస్మి। తత్క్షణమపి విలంబితుంబిభేమీత్యుక్త్వాగతవతీ॥ ఇతిసహర్షమ్॥ స్వగతమ్॥

ప॥ విజహాతివక్రిమాణం విధిరధునాతావదీషదివ।
శుభసూచకాన్యమూని స్ఫురంతికతిచిదక్షురాణియతః॥

కించ॥ ప॥ అద్యోత్సవదినేనూనం కన్యకాపత్యవత్సలః।
ప్రస్థాపయతిమందారోభర్తృగేహంనమంజరీమ్॥

తత స్తత్రైవకాళికాయతనోద్యానే ప్రియతమాపూరయిష్యతి మనోరథమితితర్కయామి॥ ప్రకాశమ్॥ సఖేఏకాంతావదుపనయ ప త్రికామ్॥ కింబ్రవీషి ॥ ఇదంగృహ్యతామితి ॥ కథమిదంప్రియాకబరీభ రపరిమిళితంకేతకీదళమేవ। తదేవనిదీక్ష్య॥

ప॥ ప్రియావియోగవిధురం మమేవాకృతినస్తవ।
పరిమ్లానమభూదంగంకైతకచ్ఛదతత్సుఖమ్॥ అథవా॥

ప॥ ఆనీయ సస్మితముఖీభి రలంసఖీభి
ర్నద్ధోపిముగ్ధఇవవేణికయానతాంగ్యాః
హేకైతకచ్ఛదతయైవనకైరళిక్షుంతత్త్వ
భుక్తస్త్వమేవసుకృతీపునరేవనాహమ్॥

సఖేకింబ్రవీషి॥ వాచయేతి॥ ప్రాకృతమాశ్రిత్యవాచయతి॥ సోం ధిమహాభాఅంస॥ ఎసాగంఛమి మదభాఇణీ పఇభవణ సపద॥ భా యా ॥ స్వస్తిమహాభాగస్య। ఏషాగచ్ఛామిమందభాగినీపతిభవనం సాంప్రతమ్॥ సాస్రమ్। వయస్యతతఃపరంనశక్నోమివాచయితుమ్॥

ప॥ కంపః పాణౌ శ్లథయతి బలాల్లేఖతకీబహాణమేత
చ్ఛిత్సుబాణ స్పృంస్థగయతితతో నైవబధ్వాలిలక్ష్యమ్॥
చేతో వ్యాహాప్రసరకలుషం బుధ్యలేనాపికించి
జ్ఞాతంశూన్యం శివశివజగత్స్థితేః ప్రియామే॥
తత స్త్వమేవవాచయ॥ కింవాచయసి॥

ప॥ ఓహూరఇంతిపళేము పిఅమూంసంజాడుళ్ళోతుమూహెలాహి।
సోహారఇవావఅంగ అంతాంణ హారఇ తుఇసహాశంగ॥

అణంఅ

ప॥ సీసుమికసుజపాంశే సదవాంర ణాహం వింణవేమి తుమం।
కదుఅమఇసిణేహం మూణిలకాఅం విణిందలు హెలాహి॥
ఛాయా॥ అపహారతితిపతిర్నాంప్రియయమూపర్యాకుల స్త్వంభవ।
సహారతిలాపతంగమాత్మానం త్వయికథాలగ్నమ్॥
అన్యచ్చ॥

శిష్టేణకృత్వాపాణీవతనారం నాథవిజ్ఞాపయామిత్వామ్। కృత్వా మయిస్నేహంమానిజకామే సిద్ధయోభవ॥ ఇతిసోచ్ఛ్వాసమ్॥

ప॥ అతిసాహసమారూఢ మియత్రైవప్రియేత్వయా।
అసావిదమపిశ్రుత్వాహంత ప్రాణిమికర్కశః॥

వయస్యా కింబ్రూథః॥ సఖేసర్వథానాస్మిన్దినేతస్యాః ప్రస్థానం భవతిపరంతుశ్వశురకుల మాకులయిత్వాంతత్సహితకేన కేవలంవిచేష్టమానేనభవితవ్యమ్॥ తథాహి॥

ప॥ మృష్టాన్నేషుమ్మృష్టారుచిస్స్వవసనే దపాణదివానాదరః
సాంతర్వక్త్రాంకుటిలోక్తయః ప్రియసుహృద్భ్యా వేపిసాసూయతా॥
ప్రాప్తేషూత్సవవాసరేషుచపున స్సద్యఃప్రయాణోద్యమః
తజ్జామాతృపదాంకితోన కురుతేకిన్నామదుశ్చేష్టితమ్॥

ఇతి ॥ ప్రకృతిరేషేయం మూర్ఖాణామ్ ॥ యత్ప్రస్తుతేషు ప్రతీపాచరణమ్ ॥ కింబ్రవీషి ॥ ఇమామపి పత్రికాం శ్రుణోతు వయస్య ఇతి ॥ సాశంకమ్ ॥ సఖే విభేమి శ్రోతుమ్ ॥ పునస్సధైర్యమ్ ॥ కిమితోఽప్యతిదారుణం భవిష్యతి ॥ వాచయ వాచయ । కిం వాచయసి ॥ స్వస్తి సమస్త విలాసి (నీ) జనమస్తకమణిస్తోమనీరాజితచరణ నఖమండలాయ । విటమండలాఖండలాయ, యువతీజనహృదయానందకందాయ, ముకుందాయ, అయి సాదరమిదమాకలనీయం వయస్యస్య వచనం బాలమిత్రస్య పీతిపాత్రస్య ॥

ప॥ మాం ప్రస్థితాం ప్రియతమే మతిక్రుధాపి పాదం
ప్రాగేవ సా పునరుపైతి గృహాత్ప్రవాసాత్ ॥
మాం భారతీమనుమృషేతి చ జాతుశంకా
జ్యోతిర్విదాం వ్యభిచరంతి గిరోఽపి తార్థాః ॥

తత్కియంచిరేణ కాలం సోఢవ్యో విరహసంతాపః ॥ ఇతి విభావ్య ॥ సోయమాగంతుమేవ కిలమహోత్సవమప్యనాదృత్య పత్త్రాంతరమాదాయ ప్రాతర్గతమ్ ॥ కింబ్రవీషి ॥ వయస్య మామైవమ్ ॥ నఖలు దైవజ్ఞా మృషావాదినో భవంతి ॥ తదా ప్రదోషం ప్రతిపాలనీయమేవేతి ॥ కిమేతదితి వక్తవ్యమ్ ॥ ప్రతిపాల్యత ఏవ యావత్ప్రాణధారణమ్ ॥ కింబ్రూథః కిమన్యమకరణీయమకారణవైరిణా దైవేన త్వయ్యపి అతిదారుణమస్మాసు దర్శితమ్ ॥ అత్ర భవితవ్యతైవ భగవతీ ప్రభవతి ॥ భవతు కశ్చన కథాప్రసంగః ప్రస్తూయతాం దివసశేషమతివాహయితుమ్ ॥ ఇతరేతరమాలోక్య ॥ కింబ్రూథః ॥ కిమప్రస్తుతేన అన్యథాప్రస్తావేన యదేవ తావదాకర్ణయితుం ఆవయోరతి కుతూహలాదద్భుతజలధినిమగ్నమంతఃకరణమ్ ॥ తదేవ మంజరీసమాగమసంవిధానమానుపూర్వేణ కథయతు వయస్య ఇతి ॥ కించిన్ముఖమవనమయ్య । కిమనేన కథితేన వా అకథితేన వా విఫలమనోరథేన ॥ తథాపి ప్రియసహచరయోరనురోధో న ప్రత్యాఖ్యానమర్హతీతి కథయామి తావదాకర్ణయతామ్ ॥ వయస్యౌ కింబ్రూథః ॥ ఇమావవహితౌ స్వః ॥

అస్తికిలసమస్తసురమస్తకమణిస్తబకపాళీ దీపాళీనీరాజితచర
ణనఖస్య, చరణానతచతుర్ముఖస్య భగవతః భాగవతహృదయమం
దిరాభర్మణస్య శ్రీమదిందిరారమణస్య, నిరంతరతరంగదభంగురోత్స
వనటనరంగం, నిఖిలనగరోత్తమాంగం, నిశాకరపుష్కరిణీపరిష్కృ
తోత్సంగం, కవేరకన్యకాకృతపరిష్వంగం, కనకగోపురోత్తుంగం,
వందనమాలికావలదనేకభృంగం, వందారుజనపాపభంగం, వై
జయంతికాచుంబితగగనగంగం. గగనగంగాజలధౌతసౌధశృంగం,
శృంగాటకనటత్క్రీడాకురంగం, కురంగలోచనాపాంగతరంగితా
నంగం, అనంగమదచటులవారకాంతావశీకృతభుజంగం, జంగ
మగాంగేయగిరిగురుశతాంగం, శతాంగకరచరణపరిచరణపరిణ
తమాతంగం, మాతంగమదజలసిక్తరథ్యాచలజ్జవనతురంగం, తురం
గఖురగళితమణికుట్టిమసముత్థితపరాగపరంపరాపిహితపతంగం, ప
తంగమణిమంటపమండనాయమానశుకశారికాక్రియమాణహరికథా
ప్రసంగం, సంగతసకలనిగమహృదయాంతరంగం శ్రీరంగమ్ ॥ కిం
బ్రూమః ॥ అస్యసకృదవలోకితమధ్యాసితంచ॥

ప॥ సహ్యక్ష్మాధరకక్షప్రరూఢశిఖరప్రాలంబమానోల్లసత్
కావేరీపరివాహరశ్మియుగళీపర్యంతపర్యంకికా॥
మధ్యేరంగపురీతియత్రభగవాన్యాతూలతూలాంచితే
తల్పేకల్పితకౌతుకశ్శమలయాడోలాసుఖంధౌకతె॥ కించ॥

ప॥ వియన్మహానీలతలే విశాలే ప్రసక్తమస్యాః ప్రతిబింబమేవ।
ప్రాణప్రతిష్ఠ్యావిధినావిధాతా శక్రస్యచక్రేకిలరాజధానీమ్॥

అపిచ॥

ప॥ తటిత్తుల్యత్స్వింబతః శిఖాసు చిరంజలావాసజిహాసయేవ॥
అమూరివాస్వేష్టమిమాంప్రవిష్టామస్యేఘనామత్తగజచ్ఛలేన॥

అన్యచ్చ॥

ప॥ మల్లికాకుసుమవాంఛయాకరేపిత్తమల్లికావతాంవిలాసినామ్।
భాజనానిపరిపూర్యసుస్మితైర్వంచయంతి వనితాయదాపథే॥

తత స్తతఇతి ॥ త్వప్పకిల కదాచన కమలాహృదయకమలభృంగరాజస్య రంగరాజస్య, చైత్రోత్సవావలోకనప్రసంగాద్వసంతసంతానకప్రముఖైః ప్రియసఖైస్సహ శ్రీరంగనగరంగతః ॥ తత్రతైస్తైరుత్సవై రమందకందళిత మానందమనుభవన్ కతిచనదినాన్యనైషమ్ ॥ ఏకదాతే కలకలాయమాన కలకంఠకుల కంఠగర్జితపథికజన నయనబాష్పధారాపూరపూరితసరణీషు, మధుమదచపలమధుకరతరళవకుళగళిత మకరందధోరణీషు, చందనమరుదాందోళితలతాకుసుమ పరాగపుళినకబళితాసు (శబళితాసు) కుసుమాపచయకుతుక సమాగతపౌరాంగనాచరణ సంక్రమణరణన్మణిమంజుమంజీర మంజుళరవాకృష్టకలహంసధవళితాసు, క్రీడాకురంగకిశోరకబళితమృదుల దూర్వాంకురాసు, వనదేవతాకరకలితబలికుసుమకోరకితశశికాంతమణివేదికాసు, కవేరజాతటవనవీథికాసు, కదాప్యదృష్టపూర్వతయా నిసర్గరమణీయతయాచ తస్యోద్దేశస్యచిత్రీకృతహృదయః తత్రతత్రసంచరన్, చంచలాపుంజమివజలదావతీర్ణం, పంచబాణకరకలితమివ కాంచనలతావనపరిసంచరి, కృతభూతలావతారమివ తారానికురుంబం, తరుణీకదంబమాలోకయమ్॥ కింబ్రూథః॥ తత స్తతఇతి॥ తతశ్చ॥

ప॥ వదనపరిమళాశా వల్గదిందిందిరాళీ।
వలయశిఖిశిఖండచ్ఛత్రజాలాన్యధోధః॥
యువతిజనకదంబే [illegible] జరీతత్రదృష్టా।
నవకిసలయరేఖా మ[illegible]లేమంజరీవ॥

తేయూచ॥

ప॥ కాళిందీపుళినేషు కేళివిహ[illegible] తశ్చైతోదకూలేచిరం
చిత్రంగోపవధూమయం[illegible]రచితంచేతోభువాయత్పురా॥
తన్వంగ్యామమదృక్పథ[illegible]థసాదంతఃప్రవిశ్యక్షణా
త్సంసక్తంనిజకాం[illegible]కుం[illegible]మరసైః కోపాదివక్షాళితమ్

మయూరకకింబ్రవీషి ॥ అపినామతాదృశీరూపసంపత్తిః ॥ ఇతి ॥
కలహంసకకింబ్రవీషి ॥ కథమన్యథాహృదయమవగాహతాంవయస్య
స్య ॥ ఇతి ॥ అథకిమ్ ॥

ప॥ అమృతమయపయోనిధింవిరించౌ।
హరిణకిశోరదృశోముఖాపదేశాత్ ॥
కలయతి గళితోయదేకబిందుః।
జగతిబభూవసఏవనూనమిందుః ॥ అపిచ ॥

ప॥ కుంతాఃకుటిలదృగంతాదగతానవకుందముకుళసామంతాః
నిశ్వస్య। చింతాసుమతుమరంతా ॥ తథాపి ॥
సంగ్రహేణకథయామి ॥ వాంతాతటిదేవవారిణాతాంతా ॥

కింబ్రూథఃతత స్తత ఇతి ॥ తతస్తత్రాసుయథాభిలషితంతత్రతత్రల
తాకుంజేషుకుసుమాపచయంకుర్వతీషు స్వయమేకైవసామంజరీమదన
కుంజరీవతతఇతశ్చరంతీ క్వచన మాకందలతామందిరద్వారవేదికామ
ధివసలిమయికించిదివవలిత వివృత్తవదనామదనావేశతరంగితాన్య
పాంగానివ్యాపారయతిస్మ ॥ తథాహి ॥

ప॥ స్వచ్ఛందమే (వ) త్యమయినప్రసృతానికామం
స్వావాసఏవనిభృతంనపునఃస్థితాని ॥
లక్ష్మ్యాంతరేపిచనలబ్ధపదానితస్యాః
పారిప్లవానిపథికేవలసీమ్ని తాని ॥ కించ ॥

ప॥ అన్యాసుతాసుకుసుమాన్యపచిన్వతీషు ॥
కుంజేషు మంజు మదకుంజరగామినీషు ॥
సామంజరీ మమతు సామివిలోకనేన
చేతోమధ్యంజలజమాహరదేకమేవ ॥ కింబహునా ॥

ప॥ పాదాభ్యాముపరుద్ధ (ధ్య) మూరుయుగళీయంత్రేణనిష్పీడితం।
మధ్యేనాకృ(స్పృ)తమూత్రిణానామృగదృశోనాభాబలాన్మజ్జితమ్ ॥
వ్యాకృష్యత్రివళీషు రోమలతయావక్షోజశైలాగ్రయోః
క్షిప్తంవీక్షితసాయకైర్మమమనోవిద్ధంచబద్ధంకచైః ॥

కిం బ్రవీషి॥

శ్లో॥ అనీకంకచభారబర్హిణీనగృహోదాస్యామ్యతాంభోనిధా
స్నాతః సంతతపటీపటేనపిహితం నేత్రోత్పలాలంకృతమ్॥
చేతో మేదిని వశ్య చిత్తజనుషా వక్షోజసింహాసనే।
సామ్రాజ్యే పునరభ్యషేచి హసితజ్యోత్స్నాచ్ఛవృత్తైస్సుభ్రువః॥

కిం బ్రూథః॥ స్థానే ఖలు మనోజన్మనో జనకసమారాధనానుబోధం॥ ఇతి॥ వయస్యౌ సామ్యమేవమ్॥ అనియతమనంగహతకస్య సాహసదర్శనం। యతస్సైవ పునః॥

శ్లో॥ అపచితకుసుమాభిస్తాభిరాళీభిరేషా।
కథమపి పురమారాత్ప్రస్థితా యావ దేవ॥
శివశివ సుమతా వచ్చిత్తజేనాశు చిత్తం।
ప్రమథితమివ దీనాం చూర్ణితం ఘూర్ణితంచ॥

వయస్యౌ కిం బ్రూథః॥ (అవ్యవస్థితచిత్తస్య ప్రసాదోపి భయంకరః) ఇతి॥ సత్యమేవ సంవృత్తమ్॥ ఇతి॥ తతశ్చాంతరాంతరా సవ్యాజవివళితవదనాం సుముఖీమారాదివ అనుసరన్ తదాగారం ప్రాప్య పంచ్యంగంగతోస్మి॥

శ్లో॥ తదిదం దృజాలముద్వేలం సముదర్శయ యనంగజః।
ప్రవిష్టా యగేహాంతాం యస్మై ప్రావేశయన్మనః॥

అశ్రాంతవదంఘిలసకలావయవసంధిబంధం, అజ్ఞాతకైతవకథాబంధం, సింహమివ బడాశయం, జలధిమివ పయోవాహం, జనదకాలమివ ఘనసుషీమలినాంబరం, ప్రళయానలమివ ప్రదగ్ధకాష్ఠావళిం, హరమివ హుతాశనారుణలోచనం, నారాయణమివ భక్తానుకూలవ్యాపారం, శేషమివోగ్రదర్వీకరం, గరుడమివాధిగతమహాశనం, కృష్ణమివ ఘోషితకంసమాలిన్యం, రామమివ సూరీచమథనం, భీమసేనమివ దళితకీచకశతం, శక్రమివ పాకశాసనం, మత్తమాతంగమివ కరపిష్టనాగరం, వ్యాకరణమివ విదితస్వరవ్యంజనక్రియం, వైశేషికమివ ద్రవ్యగుణక్రియా విశేషతత్సమవాయాభిజ్ఞం, మీమాంసక

మివ అర్థభావనాస్వరూపజ్ఞం, సుకవిమివ విజ్ఞాతశిఖరిణీభేదం, పం
డితమివ పరిచిత సకలరసపరిపాకం కమపి కజ్జలమేచకం పాచక
మపశ్యమ్॥ సచ వసంతకముఖేన పృష్టః స్వభావస(త)రళతయా తస్యా
స్సకలమపి నామకులశీలాదికమకథయత్ ॥ యథాకిల ॥ మేయమస్మ
త్స్వామినో నవలమస్య స్నుషా మాధవస్య కళత్రం మంజరీనామ మం
దారస్యనందినీ । ఇయమద్య శ్వో వా బంధుకులదిదృక్షయా నవీననగరం
గమిష్యతి॥ యత్ర పితుర్మందారస్య మందిరమితి ॥ వయస్యాః కిం బ్రూ
థః॥ అహో పరమార్థవాదితా పాచకస్య॥ తత స్తత ఇతి॥ తతః కతిప
యదినాంతర ఏవ సా నవీననగరమిదమాగతా॥ పశ్చాదహమపి। అత్రచ
మయా నవతస్యామపి అపక్షపాతం దర్శితదర్పకందర్పే తత్ర భ
వత్యా జటావత్యా విదితతదభిప్రాయయా పరమకారుణికయా స్వ
యమేవ తీర్థయాత్రాప్రసంగేన కాళిందీతీర బృందావనే వి
జ్ఞాత పూర్వాం మాముపగమ్య కృతప్రణామ మాశీర్భిరభినంద్యావ
త్స ముకుందకథం కందర్పసుందరికలయా కందళితవతనా విందా
వివతానవంకి మేతదధ్వ శ్రమాద్భవే దా హిమాస్విదిష్ట బంధూని హో
గా తిరంవా మదనదుశ్చేష్టితా దిత్యసకృదనుబధ్యానుయుక్తాహం
మనస్యేవ కింమామియమపహాసితుం, కిమవధీరయితుం, కింవానిగ్ర
హీతుం, కింవానుగృహీతుం, పృచ్ఛతి కిమస్యై సంవరణీయం వివరణీ
యం వేతి క్షణం విచింత్య పునరేవకుతో మహానుభావానామనుగ్ర
హాదన్యత్రాభినివేశోభవేదితి కృత్వా వ్యవసాయస్యానుపూర్వం భగ
వత్యై మదనవేదనాం న్యవేదయమ్॥ వయస్యాః కిం బ్రూథః॥ సఖే సమ్య
గధ్యవసితమ్ ॥ తత స్తత ఇతి ॥ సాచ తదాకర్ణ్య వత్స ఏవం మయివత్స
యాపి బాల్యాత్ప్రభృతి మందారలాలితయా (మదంకపాలితయా)
మంజర్యా ప్యభిధాయ స ప్రార్థనం త్వత్సకాశం ప్రతిప్రహితాస్మి॥
శృణు తస్యాస్సమవస్థానమ్॥

ప॥ సూతే బాలరసాలపల్లవతతిశ్శ్వాసోష్మతామర్మరం
పాణిస్పర్శనశోషితాస్సుమనసో భ్రశ్యంతి వృంతైస్సమమ్।

ప్రమ్లానం ఘుణ్టితదృగంతవాంతసలిలైర్హా హంత దూర్వాంకురా।
దావస్పృష్టమిహోద్యనిష్కుటవనం తన్వ్యా యదరీదృశ్యతే॥

తద్భ్రూద్వన్ద్వోపేక్షణీయా బలపదస్వస్థాః బాలేత్యభిహితవతీ తాం
చ భగవతీమ్ ॥ అయమహం ప్రియాయాః స్వహజానురాగతరఙ్గి-
తైరపారైరేవ ప్రథమం క్రయవిక్రయార్హాం దశామాసాదితోస్మి॥
విశేషతశ్చ తత్ర భవత్యాః ప్రసాదేన ॥ తద్యథాభిలషితం నియోజయే-
త్యవోచమ్॥ కిం బ్రూథ॥ సాంప్రతం భగవత్యాం న్యస్తభరోసి ॥ తత-
స్తత ఇతి॥ తతస్సా భగవతీ దీర్ఘం నిశ్వస్య॥

ప॥ రూపలావణ్యసౌందర్యసంపదా సమయోర్ద్వయోః।
ప్రేమ్ణా చ యువయోర్హంత పరిపన్థీ వృథా విధిః॥

తదమునా నిష్కారణవైరిణా విహన్యమానో మత్ప్రయత్నః కథం
శుభోదర్కో భవిష్యతి ॥ అథవా త్రిలోకవిజయినో మనోభవస్య క-
థం వ్యవసితం నామ విఘటయతు కుటిలో విధిః ॥ భవతు సమయమన్వి-
ష్య యోజయామీత్యుక్త్వా గతవతీ భగవతీ జటావతీ ॥ తత్ప్రభృతి
తయా కృతో బహువిధోపి ప్రయత్నః మదీయదుర్విధివిపాకాదేవ
ప్రతిహతః ॥ హ్యస్తు పునర్మందారనందనారామే సా మే భగవత్యాః
జటావత్యాః ప్రసాదాన్మంజరీ ప్రియతమా కరతలలగ్నేవ ॥ కిం బ్రూ-
థ ॥ చిరాయ ఫలితం ప్రియసఖస్య మనోరథేనేతి ॥ సనిశ్వాసమ్॥ స
హి నహి ॥ కింతు ఫలోన్ముఖ ఏవ భగ్నః ॥ కిం బ్రూథ ॥ కథం కథమితి
సవిషాదమ్॥

ప॥ కుంజే కోమలశాద్వలే మృదుపదం ద్రాగర్పితం వా న వా।
కించిచ్చాటు చ మత్కృతం చ వచనం కిం వ్యాహృతం వా న వా॥
సాకూతప్రణయం చ సామి నయనం వ్యాపారితం వా న వా।
తన్వ్యా హంత తదంతరే విధివశాత్తస్యాః ప్రబుద్ధః పతిః॥

అద్యతనస్తు వృత్తాంతః ప్రియవయస్యయోర్విదిత ఏవాస్తి॥ కిం బ్రూ-
థ॥ భవతు కిమేతావతా । అస్మిన్ దినే భవిష్యతి తే మనోరథ ఇతి ॥ విషా-

స్యనూనమాద్యైవఫలతియస్మాత్ ప్రియతమాపత్యాసమంప్రస్థితా।కిం
బ్రూథః ॥ అపినామవిస్మృతంపీనిహితాత్రీప్రేషితంపత్రమ్॥ దిశోవ
లోక్యవిస్మృతప్రాయమేవ ॥ యదేవంప్రదోషసమయోఽప్యుపనతః॥
తథాహి॥

శ్లో॥ప్రాగ్గాంశ్రీమనుచుంబ్య(వి_స్తృత)విస్మితముఖీమాంమోదినీంపద్మినీం
కృత్వానౌపరిరంభసంభ్రమపరిశ్రాంతాంచవారశ్రియమ్।
సంరక్తోహిమభానురద్యచసమాశ్లిష్యత్యహోరాగిణీం॥
కాశ్మీరోపలసత్పయోధరభరాంకాంత్యాధికాంవారుణీమ్॥

కించ॥ప॥ ఘృణరారశ్మిజాలేషుప్రసక్తేష్వస్తావలంబనమ్॥
బింబమంబురుహాంనేతురంబరాదివలంబతే॥అపిచ॥

ప॥ జగదిద బహుశాతపాభితప్తం।
జనయితుమద్య(కలయితుమద్య)జలావసేకశీతమ్॥
కటిధృతరవిశాతకుంభకుంభా।
ప్రవిశతిపశ్చిమవారిధిందినశ్రీః॥ కించ॥

ప॥ ఘనతిరతిరపూర్వవారిరాశా।
హృదిపథికస్యయదాత్మభూహుతాశః॥
ప్రసరతినితరాంతమఃప్రరోహః(సమూహః)
ప్రతిపదమస్యయథామనోవిమోహః॥

కింబ్రూథః॥

శ్లో॥ అభిభూయసతామవస్థితింజడజేషుప్రతిపాద్యచశ్రియమ్॥
జగతీపరితాపకృత్తథాం జలధౌనావపతేదసౌరవిః
ఇతి॥ అన్యతోవలోక్యసకరుణమ్ ॥ హంతహంత॥
శ్లో॥ చరమాచలపరభాగంగచ్ఛతియావజ్జగచ్చక్షుః॥
తావత్తావకజీవస్తోకాదూనావనూస్యమాశ్రితాదూరమ్॥

పునర్విలోక్య॥ కథమితఏవాభిగచ్ఛతిభగవతీజటావతీ॥ సప్రశ్ర యమ్ భగవతిఇతఇతః॥ కించిదుత్థాయభగవతిప్రణమ్య సే భుజంగ శేఖ రేణ॥ కింబ్రవీషి ॥ వత్సచిరాదేవాభిమతంలభస్వేతి ॥ సనిర్వేదమ్॥ కథంమమాప్యభిమతలాభః ॥ కింబ్రవీషి ॥ అద్యైవోపనతమిత్యవధా ర్యతామ్ ॥ ఇతి సహర్షమ్ ॥ కథంకథమివ ॥ కింబ్రవీషి ॥ అర్ధపథాత్పునరాగతామంజరీతి ॥ వయస్యాకింబ్రూథః॥ అహోసూనృతవాదితాపురోహితపుత్రస్యేతి ॥ కథంనావజ్యోఃషీదక్షిణధవదితాభవేత్॥ సస్పృహంస్వగతమ్॥

౹ ప॥ అంతర్మనోజదహనోష్మశిఖావలీఢ।
శ్వాసోపరోధపరిపాండులసత్కపోలమ్॥
మన్యేక్షణక్షణభవన్నవకాంతిపూరం।
ద్రక్ష్యామితద్వదనవారిరుహంకదాహమ్॥

ప్రకాశమ్ ॥ వయస్యకింబ్రూథః ॥ భగవతి కింపత్రేవపునరానీతేతి॥ భగవతికింబ్రవీషి॥ సహైవహీతి॥సప్రమోదమ్॥ స్వగతమ్॥ తర్హిఫలితప్రాయఏవమనోరథః ॥ ప్రకాశమ్ ॥ తర్హికథమాగతాప్రియతమా ॥ కింబ్రవీషి ॥ శృణుయావదేవైనామాదాయక్రోశమాత్రంగతోమాధవస్తావదేవ తత్రాతేనమలయేన ప్రేషితంపత్రముపనీతమితి ॥ కిమితి ప్రేషితమ్ ॥ కింబ్రవీషి ॥ ఇదానీంరాజకార్యోపద్రవాచ్ఛ్రీరంగనగరీం విహాయమధురాంగతాఃస్మః ॥ తదవశ్యంసామంజరీకతిచనమాసాం స్తత్రైవమాతృ భవనేస్థాతు మర్హతి ॥ త్వంతావదేతత్పత్రికావలోకనాత్పరం నక్షణ మపివిలంబితుమ హసీతి । వయస్యాకింబ్రూథః ॥ వయస్యతవదిష్ట్యాప్రసన్నాః కులదేవతాఇతి ॥ సోత్సుకమ్ ॥ తత స్తతః ॥ కింబ్రవీషి॥ తతస్తాం మంజరీతత్రైసదరంస్వఛ్ఛగుచ్ఛంచపునర్నివృత్యతేనపత్రికానేతాసద్వితీయఃప్రస్థితోమాధవః ॥ ఇతి ॥ సవిస్మయానందమ్॥

ప॥ శాంతపత్యపదేశేనమృత్యునాహారితేక్షణా।
కళాచాంద్రీవతమసావిముక్తాసహసాకథమ్॥

క్వేదానీం ప్రేషయసి ॥ కిం బ్రవీషి ॥ భద్ర భవద్విరహవిహ్వలాం, అన్యపరిశ్రమఖిన్నాం మన్యమానో మందారో మందిర ఏవ మరాళికాద్వితీయాం మంజరీముపస్థాప్య సకలబంధుకులసమేతస్సకౌళికామారాధయితుం బాహ్యోద్యానం గత ఇతి ॥ అన్యదస్యాస్సుకూలం భగవత్యాః ప్రసాదేన ॥ క్షణమాత్రం విచింత్య ॥ భగవతీ కలహంసమయూరకౌ ప్రతి ॥ కిం బ్రవీషి ॥ వత్సౌ యువయోరపి ఫలిష్యతిదీప్స్య మనోరథః ॥ తదవశ్యం వ్యాప్రియేతామభిమతవిషయే ప్వితి ॥ మయూరక కిం బ్రవీషి ॥ కలహంసకస్య కమలినీ కరతలగతైవ వర్తతే ॥ మమ పరం మందభాగ్యస్య ప్రకృతిచపలా సౌదామినీ ప్రసీదతి । పునరపి ధ్యాత్వా భగవతీ ॥ కిం బ్రవీషి ॥ మయూరక పూర్వేద్యుర్జాగ్రతో గురుజనాద్భీతా సౌదామినీ ప్రతినివృత్తా ॥ సఖి లు అస్యామపి రజన్యాం తథా కరిష్యతీతి ॥ వయస్యః కిం బ్రూథః ॥ న ఖలు విజ్ఞాయతే కథం వా భవిష్యతీతి ॥ కథం భగవత్యా అపి వచనే విచికిత్సా ॥ శ్రవణమభినీయ ॥ కథం పాదశబ్ద ఇవ శ్రూయతే ॥ విలోక్య ॥ సత్వరం కథం మరాళికా సమాపతతి ॥ భగవతి కిం బ్రవీషి ॥ భద్ర సాంప్రతమసహ్యవేదనయైవ వత్సయా ప్రేషితేయం భవిష్యతి ॥ ఇతి ॥ పునర్విలోక్య ॥ కథం ప్రత్యాసన్నైవ ॥ కిం బ్రవీషి ॥ కహం విళంబిఅది ।

ప ॥ మహురసవిససింతమంగణేహిం కుసుమసరేణ హదాఇహాస
హీంఇ ॥ ణిపఅఇమళఆణిలో హదాసో హరహరజీవిదసంసఅం కరేఇ ॥

ఛాయా ॥ కథం విలంబ్యతే ॥ మధురసవిషసిక్తమార్గణైః కుసుశరేణ హతామయాం హాసఖ్యామ్ ॥ నిపతతి మలయానిలో హతాశో హరహరజీవితసంశయం కరోతి ॥ కిం బహునా సంస్కృతమాశ్రిత్య ॥

ప॥ నీచం నీచం తుహినసలిలైర్లోచనే వీక్షితాసా ।
స్వాదం స్వాదం హిమకరఘటీసాంద్రదశాం తేవదామి ॥
శ్రోత్రేశశ్వన్మలయజదలైస్తా ప్రియ తాం వీజయిత్వా ।
ప్రాణాస్తస్యాస్తవ కరతలే తత్ర దేవః ప్రమాణమ్ ॥

ఇతి ॥ భగవతి ॥ కింబ్రవీషి ॥ త్వర్యతాంత్వర్యతామ్॥ యావ దేవనోదయశిఖరిశిఖరమధిరోహతి తుషారకర ఇతి ॥ ఏవమేతత్ ॥ కిమి రతిరోహితఏవసమయే సముపసర్పణీయాస్స్వైరిణ్యః ॥ సర్వ తో విలోక్య ॥

ప॥ ఆపూరితమిదంశ్యామతమసంతమసైరలమ్।
బ్రహ్మాండమండలంభాతిసకజ్జలకరండవత్ ॥

కలహంసక కింబ్రవీషి॥

ప॥ సర్వేధ్వాంతమిదంవదంతిబహవః థాసిద్ధాంతఏవంతు నః।
స్వాధారేషుకరేషుపుష్కరమణిస్తస్తేషుమానంశనైః॥
అస్త్రాలంబతయాంబరేణ పతతః గ్రస్తేసమస్తేజగ।
త్యస్మిలతరకందశ్శైరథవిధో స్తత్రావదుత్తార్యతే॥
ఇతి॥ వయస్యసమ్యగుక్తమ్॥ మరాళికేకింబ్రవీషి ॥ దేవ॥

ప ॥ కందంపచందణసమీరణకోఇళాళీ।
కోళాహళాఉళమణామహదావంఆళీ॥
చందోదఏఇఇపదెంఘణచంది ఆవి।
ణూణంహవేలఅహాహదావహదాళదేంవ॥

తాతుమంపరిసంజదు ॥ ౨ ॥ తువరింజదు ॥ ఛాయా ॥ దేవ॥

ప॥ కందర్పచందనసమీరణకోకిలాళీ।
కోలాహలాకులమనామమతావదాళీ॥
చంద్రోదయేయదిపతేద్ఘనచంద్రికాపి।
నూనంభవేదహహదావహతాలతేవ॥

తస్మాత్త్వాంపరిష్వజతు॥ ౨॥ త్వర్యతామ్॥ సమసంస్కృతప్రా కృతబంధమ్ ॥ ఇతి ॥ అయేకలహంసక, మయూరక, యువామపిభ గవత్యుపదేశక్రమేణాన్యాప్రియేతామ్ ॥ ఇయంభగవతీమరాళికాచ మాంత్వరయతి ॥ కింబ్రూథః ॥ అథకిమ్ ॥ వయస్యసాధయసాధ యేతి॥ మరాళికేమందారసదనమార్గందర్శయ ॥ కింబ్రవీషి ॥ దేం

వక్షస్థలే ॥ ఛాయా ॥ దేవ ఇత ఇతః ॥ కతిచిత్పదాన్యతిక్రమ్య॥
కథం త్వం దేవ మందారోద్యానమాగతోఽస్మి ॥ సవిస్మయమ్ ॥ కథము
పరిభ్రమతే చంద్రమసి చంద్రికా ప్రసరః ॥ మరాళి కేకిం బ్రవీషి ॥ ణఖు
చంద్దిఅపసరో ఏసో । కిందు ॥

ప॥ దెంవతుహదంసణాహో తరుణీఏహరిసణింభరంగిఏ॥
కందళిఅమందహాసో కుందళఆణదకంద ళెంవమహు॥

తా పెంఖ పెంఖ॥ ఇమాఏ॥

ప॥ వాణీమహురసవేణీ వేణీమహుమంతమహుఅరంసేణీ॥
ఖోణీవిసాలసోణీ ఏణీఅణావి మఅణసరదూణీ॥

ఛాయా॥ నఖలుచంద్రికాప్రసర ఏషః ॥ కింతు॥ దేవతవదర్శనా
త్తరుణ్యాః హర్షనిర్భరాంగ్యాః । కందళితమందహాసః కుందలతా
నందకంద శ్రేణివమధు॥ తత్పశ్య పశ్య॥ ఏతస్యాః॥

ప॥ వాణీమధురసవేణీ వేణీమధుమత్తమధుకరశ్రేణీ॥
శ్రోణివిశాలశ్రోణీ ఏణీనయనాపి మదనశరతూణీ॥ ఇతి॥

భగవతి కిం బ్రవీషి ॥ ఏవమేతత్॥

ప॥ అముష్యాలావణ్యం మృదులమృదులానస్యవయవాః।
మనోజాల్యం ధాతుః(ల్యాద్ధాతుః) కఠినకరతామేవిమృశతి(తః)॥
పదం చిత్రే ధత్తే మతిరితి పురా పంకజభువా।
ధ్రువం కల్యాణీయం కలితసుకృతైర్దేవరచితా॥

తదుపసర్పతు వత్స ఇతి॥ ఉపసృత్య॥ సచమత్కారమ్॥

ప॥ ప్రణయేత్రతాయమానే కృష్ణభుజంగేన కోకదంపత్యోః॥
చకిత ఇవ చిత్రమేతత్పశ్యేన తథా యతిబహిరంచంద్రః॥

కించ

ప॥ కుచదుర్గరాజధాన్యోర్మధ్యే మార్గం మృగీదృశో మదనః।
కిముకృతనాభివాపీమపి రోమాళీతమాలవనరేఖామ్॥

మురారి కేలజ్జయా కించిదివ సంభ్రాంతాం మంజరీం ప్రతికిం బ్రవీషి॥

ప॥ ఓ దేవి హాసుముహీ దూతీ వీకాపింసఘూర్ణ ఇణిఘుంతి।
జాసము హోవిదఇవ కిదవా విముహీంక రేఇఅుంమంతి॥

ఛా॥ హే అపనయ సుముఖి గాంభీర్యం ప్రవిడాంతి స్థాన్యసఘూర్ణినీం స్ఫుటితి।
యాసమ్మ్రీ [illegible] త్వామి॥

ప్రియే॥ కిం బ్రవీషి॥ సహీ ఇమో మాఅఈ మహ ఫాఓ జడాహ పాంచిం [illegible] హాగదో [illegible] దూతీ పశా [illegible] వకుళదిట్టేస॥ ఛాయా॥ సఖి అయం మాధవీ [illegible] దామవ దృష్టి [illegible] గత [illegible] దూతీ [illegible] అను దమేకస్యాత్తే [illegible] ప్రియే మురారికాం [illegible] ॥ కిం బ్రవీషి॥ [illegible] ॥ ఛాయా॥ హా శ్యామ [illegible] ॥ భగవన్ కిం బ్రవీషి॥ అశేషవస్తు [illegible] కలవృత్తమ్॥ అ [illegible] ॥ ఇతి॥ అపహాయ [illegible] ॥ ప్రియసఖ్యే॥ కిం బ్రవీషి॥ [illegible] ఛాయా॥ [illegible] ఇతి [illegible] ॥ భగవతి కిం బ్రవీషి॥

ప॥ [illegible] ॥
[illegible] ॥

ఇతి॥ ప్రియే కిం బ్రవీషి॥ ఎది [illegible] ॥ ఛాయా॥ ఇదం కిం [illegible] ॥ ఇతి [illegible] ॥

ప॥ [illegible]
సంఘు [illegible]
ఆనన్దజ [illegible] (రావ కేబలే)
చంచ [illegible] ॥

ప్రాచీమవలోక్య ॥ కథముదితమేవ విరహిజనప్రాణజగత్ప్రాణ
ఫణినాయకశిరోమణినా ॥ తథాహి ॥

ప॥ కలితమంబరమాకలయన్ కరై
ర్మృదితపంకజకోశపయోధరైః ॥
వికసదుత్పలనేత్రవిలోకిత
స్సఖినిశాం సరసీకురుతే విధుః ॥ కించ ॥

ప॥ ఆలోక్య చంద్రమసమభ్యుదితం సమంతా
దుద్వేలదూర్మిణివిలస(మివత)త్కూలశాంబురాశేః [?] ॥
విష్వగ్విసారిపరమాణుపరంపరైవ
జ్యోత్స్నాచ్ఛలేన జగదిదం ధవళీకరోతి ॥

భగవతి ॥ కిం బ్రవీషి ॥

ప॥ భాస్వత్కరాకర్షణశాణచక్రకమనైస్త్రాకాశకాలాయసా
ద్వ్యచ్ఛిన్నకణాన్ విశంసి పత్యుక్తమత్ర త్విష్యాంజగత్యాన్యగాన్ [?] ॥
యచ్ఛేందుస్థలసిద్ధసారదమహోబించోస్సమాయోగతో [?]
జాతం రూప్యరజోమయాపయజగం(మయాంవయమిదం) [?] జ్యో
త్స్నాచ్ఛలేన తదా(సమా)చష్టే [?] ॥

అహంత్వేవం తర్కయామి ॥

ప॥ సమయశబరో వ్యోమారణ్యే సుధాకరసంస్థితా [?]
సువిహితసుధాబింబత్రోప్రస్ఫురత్స్ఫుటలంపతి [?] ।
కలయతి కళంకాఖ్యం ధూమం నిపాత్యభృశం చ్ఛిత [?]
త్కరతమధురజ్యోత్స్నాక్షౌద్రం మహీతలభాజనే [?] ॥

అపి చ ॥

ప॥ దష్ట్వా జగద్వపుషి కాలభుజంగమేన
తత్రాంధకారమమహావిరభూద్విషం యత్ [?] ॥
సంజాతలక్ష్మణితబిందుమణీనిశా(పి)యా [?]
జ్యోత్స్నామయం పయసితం పిబతస్సుధాంతాః [?] ॥

శ॥ ఆయతాగ్రసితరశ్మినిబద్ధంలాంఛనచ్ఛలమషీరసదిగ్ధమ్।
చంద్రకైతవమరుత్పటచక్రంక్రీడయోత్సృజతికింస్మరబాలః॥

కించ॥

ప॥ దిక్పూర్వికాతస్తిమిరచూర్ణవిశేషపూర్ణా
దుద్యత్తరోదుమయరంజకవిస్ఫులింగాత్॥
కాలేనపూర్వగిరిదుగజుహ్మాప్రయుక్తో
వృత్తోపలోవిధుమిషాత్పథికాన్హినస్తి॥

అథవానాయంచంద్రః॥

ప॥ శంబరారినవమృతంవిషగర్భంచంద్రబింబకపటాత్ప్రయునక్తి॥
యచ్ఛవిస్మితమభాసితమంతఃప్రోషితాన్దహతిదర్శనమాత్రాత్॥

అహమేకంబ్రవీమి॥ సంచకహోఇమహాభాఓ। ణిసంగవైరీఖువిసో
విరహిజణంస॥ ఛాయా॥ సత్యంకథయతిమహాభాగః। నిసర్గవైరీఖ
లువిషవిరహిజనస్య॥ ఇతి॥ మరాళికేకంబ్రవీమి॥ కహంసహావసీఅ
ళోసదావఅదిచందమో॥ ఛాయా॥ కథంస్వభావశీతలఃసంతాపయ
తిచంద్రమాః॥ ఇతి॥ సత్యంతథాపి॥

ప॥ నేత్రమగ్నిమయమంగజశత్రో
స్సంప్రతార్య సుచిరాశ్రయణేన॥
దాహశక్తిమపహృత్య తదీయాం
చంద్రమాదహతి నూనమయుక్తాన్॥

సవిమర్శమ్॥ హంతచిరాదప్యనేనకేలహంతాస్మః॥ తదద్యప్రి
యాసహాయాదసంజాతధీభిరేనముపాలభే॥ చం।దం।పతి॥

ప॥ ఖండశ స్తవనిక్ర స్తతికాలోమండలా ... వృతస్యహిమాంశో॥
ఆర్జితస్యహననాత్ప్రధికానాంపాతకస్య, దృశస్యహిదండశ॥
అథవాత్వచ్చరితవిలోకనేనదుర్మ నాయమాన స్తథైవతాతోనిత్య
ముపాలభతే॥ తథాహి॥

ప॥ విప్రయోగిహననాయవృథామేజాతవానితికథంజరరా త్త్వమ్॥
ఉద్యతోర్మికరతాడితవక్షాః క్రందతీత్వమదయేంబుధిరిందో॥
భగవతికింబ్రవీషి ॥ మాంప్రైషమ్। లోకానుగ్రహమాత్రతత్త్వ రాశ
యశ్చంద్రమదనమందానిలాదయః ॥ అసోనోపాలంభమర్హంతి॥

ప॥ కామానలేనమలయానిలశోషితేన
కామంకలాదఇవశీతకరః ప్రతాప్య॥
స్త్రీపుంసయోః ప్రణయటంకణలోదశ్రవత్వం
సీత్వామనఃకనక సంకరసంకరోతి॥
ఇతి॥ సప్రశ్రయమ్॥ తథాహి ప్రణమామి॥

ప॥ స్ఫురదింపవరానంద ప్రానాడీంధనకరాంకురమ్।
బృందారకాణాంజీవాతుంవందే శివశిరోమణిమ్॥
శ్రవణమభినీయ ॥ చంచూపుటీచంచచ్చంద్రవంద్రికాముషవి
రావైశ్చకోరాః కింపఠంతి॥

ప॥ ముకుందమంజరీమేనాం ముదా త్వంశరదాంశతమ్॥
ఆనందయయథామంద మిందిరిందీవరశ్రియమ్॥
భగవతికింబ్రవీషి ॥ తథాస్త్వితి॥ సవినయమనుగృహీతోస్మి॥పు
నః కింబ్రవీషి ॥ కింతేభూయః ప్రియముపకరోమి॥ ఇతి॥సప్రశ్రయానం
దమ్॥ కిమితోపిప్రియమస్తి॥

---

* ప్రాణనాడీకరాంకురమితిపాఠోరూఢః॥

ప॥ యః ప్ర[redacted]స్తనభృదిహానః ప్రస్థితోఽస్యాస్స భర్తా
యాతస్తాతో బహిర్గిహాపురాద్బంధుభిశ్చోత్సవాయ॥
ఆగత్యేమం భగవతి పునః ప్రేయసీ త్వత్ప్రసాదా
త్ప్రాణాలగ్నా కథయ కిమితోఽప్యస్తి భూయః ప్రియంనః॥

తథాపీదమస్తు భరతవాక్యమ్॥

ప॥ వర్షంతు కామం ఘనవారివాహాః
గోబ్రాహ్మణేభ్యః కుశలాని సంతు॥
హృష్యంతు సంతః సుకవిప్రబంధైః
క్షేమాంచ శామ్యంతు ఖిలోపసర్గాః॥

కవేర్వాక్యమ్॥

ప॥ ముకుందానందనామ్నాయం భాణేస పరికీర్తితః।
కమలాకమనః కామం కల్లోలయతు మంగళమ్॥
ప॥ కృతిం లసదలంకృతిం రసవిదో బుధాస్సేమమ
ప్రసన్నహృదయాః దయాజలధయో బహూకుర్వతే॥
తదీయపదపద్మయోరయమయం ప్రణామాంజలి
స్సరోజముకుళాకృతి శ్శిరసి సంతతం న్యస్యతే॥

ఇతి శ్రీమత్కౌండిన్యకులతిలక శ్రీమదుమాపతిసుధీ
తనయేన కాశీపతి కవినా విరచితో
ముకుందానందనామాయం మిశ్రభాణః
సచ్ఛాయస్సమజాయత॥